

Afet Yönetişiminde Yerelleşme Adımları: Depremler Özelinde Bir İnceleme

Feriştah YILMAZ 

¹Dr. Öğr. Üyesi, Bartın Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Bartın, Türkiye / Asst. Prof. Dr., Bartın University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Bartın, Türkiye

ÖZ

Çalışma afet yönetiminde yerelleşmenin etkilerini depremler üzerinden incelemektedir. Günümüzde afet yönetiminde yerelleşmeye dair adımlar üniter devletlerde de etkili olmaya başlamıştır. Yerelleşmenin baş aktörü olarak yerel sivil toplum örgütleri ve yerel topluluklar yer alsa da çalışmada yerel yönetimlere öncelik verilmiştir. Deprem öncesi ve sonrası yerel yönetimlerin rolü ve sorumlulukları belirlenmiştir. Dört bölümden oluşan çalışmanın ilk bölümünde kavramsal çerçeve yer almaktadır. Ardından afet yönetiminde yerel yönetimlerin rolleri ve ilişkileri literatür çerçevesinde ele alınmaktadır. Aynı bölümde üniter devletler ve afet yönetiminde yerel yönetimlerle ilişkilerine ayrı bir başlık açılmaktadır. Üçüncü bölümde depreme en fazla maruz kalan üniter devletler içerisinde yer alan Yeni Zelanda, Şili, İtalya, Yunanistan, İran, Çin, Japonya, Güney Kore ve Endonezya incelenerek ülkelerin afet yönetimlerinde yerelleşmeye dair politika dönüşümleri depremler özelinde değerlendirilmektedir. Türkiye için ayrı bir başlığın açıldığı bu çalışmada özellikle 6 Şubat depremleri sonrası yerelleşmeye dayalı düzenlemeler üzerinde durulmaktadır. Türkiye başlığının devamında incelenen ülkeler değerlendirilmekte ve incelenen ülkelerden hareketle Türkiye'ye dair öneriler getirilmektedir. Sonuçta yerelleşmeye dair radikal nitelikte reformlar yerine kademeli bir geçiş önerilmektedir. Literatürden yola çıkarak günümüzde afet yönetiminde yerelleşme konusunda başarıya ulaşan ülkelerin odağını toplum temelli ve kapsayıcı politikalara yönelttiğine ulaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Afet Yönetimi, Depremler, Yerel Yönetimler, Üniter Devlet Deneyimleri, Türkiye

Steps Towards Localization In Disaster Governance: A Study Focusing On Earthquakes

ABSTRACT

The study examines the effects of localization in disaster governance through earthquakes. Whilst local civil society organizations and communities have been identified as playing a leading role in the process of localization, the study has focused primarily on the role and responsibilities of local governments (LG) before and after an earthquake have been defined. The initial section of this four-part study sets out the conceptual framework, which is then built upon in subsequent sections and examines the roles and relationships of LG's in disaster governance. The third chapter examines New Zealand, Chile, Italy, Greece, Iran, China, Japan, South Korea and Indonesia- all of which are unitary states that are most frequently affected by earthquakes-and assesses policy shifts towards decentralization in these countries' disaster government systems. In addition, the study comprises a dedicated section on Turkey, with a particular emphasis on localization-based regulations in the post-earthquake context of 6 February, evaluates the countries examined and makes recommendations for Turkey. Ultimately, a gradual transition is proposed rather than radical reforms regarding localization. Based on the literature, it is evident that countries which have achieved success in the localization of disaster governance today have shifted their focus towards community-based and inclusive policies.

Keywords: Disaster Governance, Earthquakes, Local Governments, Unitary States Experiences, Türkiye

1. GİRİŞ

Tüm afet tanımlarında ortak olan düşünce, afetin oluşumu ve sonucunun nadiren gerçekleşmesi ve istenmeyen bir durumda ortaya çıkmasıdır (Betten vd. 2021). Afetler tehlikeler, can kaybı, maddi hasar, ekonomide aksamalar ve çevresel bozulma gibi olumsuz etkilere neden olma potansiyeline sahip olaylardır. Tehlike tek başına bir afet değildir, tehlikeli bir olayın afete dönüşebilmesi için insanların tehlikeye maruz kalması ve kayıplara karşı savunmasız olması gerekir (Ginsberg vd. 2020). Aniden ortaya çıkması günlük yaşamı kesintiye uğratar ve daha önce risk durumunda ortak etkilerinin farkında olmayan aktörleri harekete geçirir. Aktörler böylece ortak bir endişe etrafında toplanırlar (Mertens vd. 2022). Dünya çapındaki afet sayısı 1960'tan 2019'a kadar on üç kat artarak dokuz yüz olaya ulaşmış ve tek bir yılda altı yüz altmış milyondan fazla insan etkilenmiştir (Sisto vd., 2024). İnsanları farklı şekillerde etkiledikleri, geçim kaynaklarını kesintiye uğrattıkları ve yüksek düzeyde belirsizlikle çevrili oldukları için kamusal bir sorun teşkil etmektedir (Mertens vd. 2022). Ülkelerin afetlere sık sık maruz kalması hane gelirinde dalgalanmalar nedeniyle yoksulluğa; potansiyel yatırımlardan kaçınılması nedeniyle ekonomik strese yol açabilmektedir (Ahrens ve Rudolph, 2006). Birçok ülke afet konusunda kurumsallaşma yoluna gitmiş ve her ülke yaşadığı büyük afetler sonrası kurumlarını yeniden oluşturmuş ya da hukuki düzenlemelerini güncellemiştir (Topno, 2018). Afetler maddi ve doğal olanın sadece ilgi ve kontrol nesnesi değil, radikal değişimin kaynağı olduğu bir dünyayı anlamak için birer test vakasıdır (Guggenheim, 2014). Kısaca her bir büyük çaplı afetten sonra afet yönetimleri dönüşmektedir. Bu dönüşüm kimi zaman kendi etki alanında kimi zamanda tüm dünyada radikal değişiklikleri beraberinde getirmektedir. Doğal afetler, derinlemesine kazanmış siyasi anlatılar ve ilişkilerin aşıldığı ve dönüştürüldüğü anlar olduğu için siyasi ve yönetsel açıdan etkili ve dönüştürücü “dönüm noktaları” olarak görülmektedir (Venugopal ve Yasir, 2017). Afetler, modern siyasi sistemlerin yanıt vermesi gereken dışsal şoklardır, bu nedenle, herhangi bir büyük etki yaratan bir afetin kısa sürede siyasi bir mesele haline gelmesi kaçınılmazdır (Olson, 2000). Afetler, siyasi inceleme için belirli zamansal ve mekânsal bağlamlar yaratır ve potansiyel olarak afetin kendine özgü özellikleriyle şekillenen farklı siyasi arenaların ortaya çıkmasına neden olur (Bridge ve Li, 2025). Siyasi koşullar afet yönetimine dair faaliyetlerin geliştirilmesinde yönetimleri etkilerken (Putra ve Matsuyuki, 2020) afet sonrası alınan siyasi kararlar ve uygulanan eylemler afet yönetimini şekillendirir (Bridge ve Li, 2025). Kısaca afet yönetimi ile siyaset arasında çift yönlü bir etkileşim söz konusudur. Çalışma esas olarak üniter devletleri ele alınmaktadır. Afet yönetimi, idari yönden merkeziyetçi ve ademi merkeziyetçi çerçevede ele alınmaktadır. Üniter devletlerin neredeyse tamamı yerelleşme ve yerel özerklik bağlamında reform süreçlerine gitmiştir. Ülkelerin afet yönetişimi incelenirken üniter devletler içinde yer alan merkezileşme ya da ademi merkezileşme ağırlıklarının 2.1. de yer alan yerel yönetimlerin rolleri (bilgi ve eğitim, iş birliği, hizmet sunma ve topluma yakınlık) çerçevesinde ele alınması hedeflenmiştir. Çalışma tüm üniter devletleri ele alabilmenin mümkün olmaması nedeniyle deprem konusuyla sınırlandırılmıştır. Bu nedenle depreme diğer ülkelere göre daha fazla maruz kalan Japonya, Çin, Yeni Zelanda, Şili, Güney Kore, İtalya, İran, Endonezya ve Yunanistan dahil edilmiştir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Afetlerin gerçek yankıları, tekil olayların sınırlarının çok ötesine uzanır ve siyasi kurumların mimarisi, politik formülasyonu, toplumsal uyum ve güç dinamikleri üzerinde derin ve kalıcı etkiler yaratır (Bridge ve Li, 2025). Hükümetlerin afet müdahale çerçeveleri, ortaya çıktıkları temel bağlamın tezahürleridir (Schneider, 2018). Aynı zamanda kritik olayların (yıkıcı bir doğal afet gibi) değişim savunucularının eski sorunlara yeni alternatifler sunarak siyasi liderliklerini sergilemelerine olanak tanıyan politika pencereleri olabileceğine dair kanıtlar da mevcuttur (Walch, 2018). Ülkelerin afet tipolojisine yönelik çalışmalarda son on yılda Schneider (2018), Kaim ve Kubbe (2025) ve Krogh ve Roiseland (2024) ön plana çıkmaktadır. Scheineder ülkeleri üniter/merkeziyetçi ve federal/ademi merkeziyetçi olarak ele almaktadır. Scheider'e göre merkeziyetçiliğin hâkim olduğu üniter siyasi sistemlerde hiyerarşik yapı daha baskındır. Afet yönetimi “yukarıdan aşağıya” doğru bir süreci öngörmektedir. Böyle bir sürecin içinde olan ülkelerde yardımları belirleme, yönlendirme ve uygulama sorumluluğunun çoğunu merkezi yönetim üstlenir. Yerel yönetim birimleri ve özel kuruluşlar bu çabalara dahil olabilir fakat faaliyetleri ve eylemleri ulusal düzeydeki ilkeler ve politikalar tarafından belirlendiği için sorumlulukları daha sınırlıdır (Schneider, 2018). Schneider'e göre federal hükümetlerde afet yönetimi oldukça ademi merkeziyetçidir. Ademi merkeziyetçiliğin hâkim olduğu yönetimlerde süreç

“aşağıdan yukarıya” doğru işlemektedir. Vatandaşa en yakın konumda bulunan yönetimler afet durumlarına ilk müdahale edenlerdir. Daha üst düzey hükümetler de sürece dahil olabilir fakat bu yönetimler yerel düzeydeki yetkililerin ve kuruluşların eylemlerini tamamlayıcı nitelikte olur, bunların yerini almaz (Schneider, 2018). Ademi merkezileşmiş yönetimlerde müdahale akışı genellikle bir afet durumunun büyüklüğüne göre bir yetki alanından diğerine doğru ilerleyen organik bir süreç olarak tasvir edilmektedir. Schneider’ın bu çalışması üniter ve federal siyasal sistem bağlamında ülkeleri keskin hatlarla çizmesi nedeniyle eleştirilebilir. Çünkü üniter siyasal sistem içinde yer almasına rağmen yerelleşme adımlarını atan ülkeler ve federal olmasına rağmen merkeziyetçi karar alan ülkeler bu çalışmada göz ardı edilmektedir. Kaim ve Kubbe (2025) afet yönetim modellerini demokratik, otokratik ve melez olarak tanımlamıştır. Demokratik olarak Almanya ve Güney Kore üzerinde duran yazarlar otokratik olarak Çin ve Rusya üzerinde durmaktadır. Türkiye’deki sistemi ne otokratik ne de demokratik olarak tanımlamış karma (melez ya da hibrit) bir afet yönetim olarak ele almaktadır. Yeni Zelanda ve Japonya için güçlü sivil alana sahip afet yönetimi içinde sayan Kaim ve Kubbe (2025) sadece demokratik temsilin yeterli olmadığını ve merkezi otoritenin kararlı bir şekilde hareket kabiliyeti sağlamasının yolunu kapsayıcı sivil katılımı görmektedir. Afetler konusunda Krogh ve Roiseland (2024) dört farklı yönetim türü üzerinde durmaktadır. Yazarlar bu yönetim türlerini profesyonel, sözleşme temelli, sivil destekli ve devlet destekli olarak adlandırmaktadır. Çalışma sadece İskandinav ülkelerini ele almıştır¹. Bu çalışmanın diğer çalışmalardan en temel farkı tüm devletlerin yerel yönetimlerin afet yönetiminden yola çıkarak afet müdahale kapasitelerini artırmak için etkili ve verimli stratejiler arayışında olduğunu öne sürmesinden kaynaklanmaktadır. Buradan hareketle yerel yönetimlerin kendi kendine yeterliliğine güvenmek ve bunu aktif olarak geliştirmek yerine, gerekli afet müdahale kapasitesini sağlamak için giderek daha fazla merkezi hükümete bağımlı hale geldiğini ifade etmektedir (Krogh ve Roiseland, 2024)

2.1. Afet Yönetimi

Afet yönetimi daha çok hükümetin çabalarına ve somut örneklerle odaklanırken; afet yönetimi birden fazla paydaşın veya aktörün katılımına dayanmaktadır. Yönetim yönetimin özünü ve temel ilkelerini afet ve afetle ilgili karar alma sürecine aktarmayı ifade etmektedir. Afet yönetimi, yönetim ilkelerinin risk ve risk azaltma alanına uygulanmasıdır (Tierney, 2012). Kamusal amacı afetle ilgili risklerin azaltılması olan afet yönetimi kavramını Tierney (2012); doğal ve teknolojik etkenlerden ve kasıtlı olarak meydana gelen afetlerden kaynaklanan etkileri ve kayıpları azaltmak için tasarlanan, birbiriyle ilişkili normlar², örgütsel ve kurumsal aktörler ve afet döngüsünde yer alan tüm sürece dair uygulamalar olarak tanımlamaktadır. Bir süreç olan yönetim belirli afet risk yönetim hedeflerine ulaşmak amacıyla farklı ölçeklerde faaliyet gösteren aktörlerden oluşan bir ağın siyasi taahhüdünü, katılımını ve koordinasyonunu içerir (Kita, 2017)³. Yönetim belirli bir coğrafi alan veya yönetim düzeyinde kurallar oluşturmak, politikalar geliştirmek ve bunları uygulamak için birbirine bağımlı olan küçük, orta ve büyük ölçekli birimlerin birleşimidir (Vij, 2023). Kolektif eylemi harekete geçiren ve düzenleyen biçim ve uygulamalar olarak da tanımlanmaktadır (Pitidis ve Coffee, 2020). Kavram gerçek veya potansiyel afetlere yanıt vermede toplumun geniş katılımına odaklanmaktadır (Douglas, 2016). Yönetim, insanların ve grupların çıkarlarını ifade etmek, farklılıklarını müzakere etmek ve yasal hak ve yükümlülüklerini uygulamak için kullandıkları karmaşık mekanizmalar, süreçler ve kurumlar kümesini kapsar (Mukherji vd. 2021). Kavram afet yönetiminde yer alan tüm aktörler arasında etkin iş birliklerinin sağlanabilmesi için dengeli bir yaklaşım ortaya konulmasını amaçlamaktadır. Afetlere müdahale aşamasında merkezileşmeye; planlama, hazırlık ve iyileştirme aşamalarında ise yerelleşmeye; karar alma süreçlerinde ise toplum katılımına önem verilmesidir (Sisto vd. 2024). Afet yönetimi, devlet aktörlerinin artık güçlü bir role sahip olamayacağı anlamına gelmez, ancak rolü tek karar verici olmak yerine çeşitli aktörler arasında karar verme süreçlerini yönlendirmeye dayalıdır (Vij, 2023). Yönetim terimi, ortak bir hedefe ulaşmak ve paylaşılan sonuçlar üretmek için bir araya gelen farklı sektörleri ve yönetim düzeylerini temsil eden çeşitli aktörler arasındaki ağ ilişkilerini ve ortaklık düzenlemelerini tanımlayan kavramla örtüşmektedir (Kapucu, 2012). Afet yönetimi sadece bir yönetsel düzenleme değildir. Yerel düzeyden küresel düzeye kadar tüm paydaşları içeren katılımcı bir yaklaşımdır (Topno, 2018). Yönetim yapı gereği geleneksel devlet

¹ Profesyonel afet yönetiminde acil durum yönetiminde sorumluluk yerel düzeyde tek bir kuruma ait olup afetler teknik boyuta indirgenmektedir. Sözleşme temellide kamu-özel ortaklığı temelli hizmet üreten ve sunan özel işletmelerin afetlere daha etkin müdahalesi savunulmaktadır. Sivil yönetim vatandaşlar, sivil toplum örgütleri, gönüllü kuruluşların afetler konusunda müzakereci demokrasinin temellerinden faydalanarak katılımcı bir mekanizma oluşturulmasını amaçlamaktadır. Son olarak devlet destekli ise yerel yönetimler büyük çaplı afetlerle başa çıkmak için kendine özgü yerel bir kapasite geliştirmek yerine merkezi yönetimin sunduğu araç ve personel ile yetinmesini savunmaktadır (Krogh ve Roiseland, 2024:33-35).

² Çeşitli ölçeklerdeki kanun ve yönetmelikleri, gayri resmi normlar, uzlaşıya dayalı standart ve çerçeveler ve politika ve uygulayıcı ağlar. Normlar için kanun ve yönetmelikler, müzakere edilerek oluşturulan standartlar ve çerçeveler ile politikalar üzerinde durulmaktadır (Tierney, 2012: 344).

³ Afet yönetimini Kapucu’nun (2012:42) yönetim kavramından hareketle afetlerde ortak bir hedefe ulaşmak ve sonuçlar üretmek için bir araya gelen farklı sektörler ve yönetim düzeylerini temsil eden çeşitli aktörler arasındaki ağ ilişkileri ve ortaklık düzenlemelerini olarak tanımlayabiliriz.

kurumlarının ötesinde, afet riskinin azaltılması ve dayanıklılığın artırılması konusunda rol ve sorumlulukları olan çok çeşitli ulusal ve yerel aktörlerin varlığını vurgulamaktadır (Imperiale ve Vanclay, 2020). Afet yönetim sürecinin hükümet, STK'lar veya topluluklar tarafından tek başına gerçekleştirilmeyeceğini bu nedenle; hükümet, STK'lar, topluluklar, medya ve akademik topluluk gibi tüm önemli paydaşların iş birliği içinde hareket etmesini ve taahhütte bulunmasının gerekliliğini ön plana çıkarmaktadır (Choudhay ve Neeli, 2018). Kırılganlığın azaltılması için ön koşulları belirleyen yönetim; hazırlık, önleme, hafifletme ve iyileştirme süreçlerini kolaylaştırmaktadır (Thompson, 2020). Yönetimde özel ve sivil toplum kuruluşlarının (STK), yerel yönetimler ve bireysel sakinlerle birlikte, giderek artan bir şekilde ek sorumluluk üstlenmeleri ve geleneksel olarak kamu yönetimi tarafından işgal edilen boşlukları doldurmaları beklenmektedir (Zurita vd. 2018). Fakat afetler, kaotik yapıları göz önüne alındığında, her zaman tartışmalı yönetim alanları olarak kalacaktır bu sebeple afet olaylarına verimli ve etkili müdahaleler geliştirilebilmesi için, yetki ve sorumluluğun kilit afet yönetimi aktörleri arasında nasıl dağıtıldığına dair netlik şarttır (Zurita vd. 2015).

2.2. Afet Yönetişimi ve Yerelleşme

Afet yönetiminde kentlerin büyüklükleri, kırsal ve kentsel nitelikleri, kıyı ya da dağ yönetimine sahip olmaları gibi birçok faktör farklı tedbirlerin alınmasını beraberinde getirmiştir. Her kentteki tehlike, kırılganlık ve kapasite etkileşimi benzersiz olmakla birlikte, başarılı bir afet yönetimi için tek bir formül bulunmamaktadır (Ginsberg vd. 2020). Travmatik bir şok, önemli ekonomik ve insani maliyetler doğurarak yönetimin yeniden düşünülmesi için bir ivme yaratmakta; önceki yönetim uygulamalarını reform etme fırsatı sunmaktadır (Walch, 2018). Afet yönetimi merkezi yönetim eksenli olsa da uzun zamandır merkezi yönetimler ve yerel yönetimler arasında iletişim ve iş birliğine dayanan bir yönetime doğru yönelim söz konusudur (Lee, 2019). Her ülke yerel yönetimlerinin hukuki, idari ve mali yapısını göz önünde bulundurarak bir afet faaliyet alanı çizmeye yönelmiştir. Devletin farklı kademelerinin yanı sıra toplumsal aktörlerin de dahil olduğu bir dönüşümü içermektedir: Tüm aktörlerin kolektif eyleme dahil edilmesidir (Srikandini vd., 2018). Kavram yukarıdan aşağıya afet yönetiminden uzaklaşarak, aşağıdan yukarı bir afet yönetimi anlayışı ile topluluk katılımına elverişli bir siyasi ortamın (Topno, 2018) oluşturulmasını hedeflemektedir. Buradan hareketle afet yönetimi yerelleşme kavramıyla doğrudan bağlantılıdır. İkinci Dünya Savaşı sonrası ortam sivil savunma politikasında yerel yönetim öncelikli temel bir değişimi beraberinde getirmiş, yerel yönetimler afetlere hazırlık veya müdahale söz konusu olduğunda koordinatör olarak tartışılmaya başlanmıştır (Drabek, 2018). Fakat, 1940'lı ve 1950'li yıllarda afet yönetimi güvenlik kavramı içinde ilişkilendirildiği için kendi tarihsel bağlamı içinde kalmıştır. 1990'lı yıllardan itibaren afet konusu küresel bir nitelik kazanmaya başlamış ve afet riskini azaltmaya yönelik eğilimler söz konusu olmuştur. 2000'li yıllardan itibaren kentlerde Hyogo Çerçeve Eylem Planı; yerel yönetimlerin afet riskini azaltmaya yönelik eylemlerini uygulamak için gerekli bilgi, kaynak ve yetki ile donatılması, bu birimlerin afet riskini yönetme ve azaltma konusunda güçlendirilmesi gerektiği üzerinde durmuştur (UNDRR, 2005). Hyogo'nun temel hedeflerinden biri afet risklerinin azaltılmasıdır. Uygulamada güçlü bir kurumsal temel ile risk azaltmanın ulusal ve yerel bir öncelik olmasını sağlamak ve tüm düzeylerde etkin müdahale için afet hazırlığını güçlendirmektir (Tierney, 2012; Sendai Afet Risk Azaltma Çerçevesi, 2015)⁴. Yerel yönetimler için afet riskinin azaltılması konusunda eğitim ve öğrenim programları geliştirilmesine ayrıca başlık açılmıştır (UNDRR, 2005). Hyogo sonrası "Küresel Afet Risk Azaltma Çerçevesi'nde İyileştirme ve Yeniden Yapılanma Önerileri"⁵ başlıklı belgede uzun vadeli yerel çözümleri tanımak ve desteklemek için iyileştirme tasarısının ademi merkezîyetçi bir görünüme kavuşması gerektiği üzerinde durulmuştur. Ademi merkezîleşme; topluluk katılımı yoluyla kolektif hafızayı yakalamak için merkezi-yerel yönetimlerin bağlantılarının güçlendirilmesi ve katılımcı yönetimin "aşağıdan yukarıya" yaklaşımlarına öncelik verilmesi olarak tanımlanmıştır (James, 2016). Sendai Afet Risk Azaltma Çerçeve belgesinde yukarıdan aşağıya yaklaşımlardan uzaklaşmak, yerel düzeyde daha fazla fon tahsis edilmesini sağlamak ve ademi merkezîyetçiliği teşvik etmek için daha fazla yöntem geliştirilmesi, yerel bilginin bilim ile bütünleştirilmesi ve aşağıdan yukarıya yaklaşımların daha fazla kullanılması yer almıştır. Bu nedenle Sendai farklı aktörler arasında paydaşların rolüne önem vermiştir. 2015-2030 Sendai Eylem Çerçevesinin Yol Gösterici İlkelerine dair belge afet risk azaltımında toplumun tamamının katılımının ve ortaklığının gerektiğini açıkça belirtmiştir. Sendai afet riskinin azaltılmasında yerel yönetimlerin öncü rolünü ve tüm paydaşlar arasında ortak sorumluluğunu vurgulamıştır (Amaratunga vd., 2018). Yerel yönetimler halka yakınlıklarıyla

⁴ Diğerleri: afet risklerini tanımlamak, değerlendirmek, izlemek ve erken uyarı sistemleri geliştirmek; tüm seviyelerde güvenlik ve direnç kültürü oluşturmak üzere bilgi ve eğitimin faydalanmak ve temel risk faktörlerini azaltmaktır.

⁵ Recommendations for Recovery and Reconstruction in the Post-2015 Global Framework for DRR.

hem halkla bütünleşebilecek hem de farklı sektörlerle iş birliği yapabilecek bir kurum olarak görülmeye başlanmıştır. Çalışma yerel yönetimleri yerel bilgiye ve halka ulaşmanın bir yolu olarak ele almaktadır. Yerel bilgiye ve yerel halka ulaşıldıkça da afet yönetiminden afet yönetişimine geçişin kolaylaşacağı varsayılmaktadır.

3. ÜNİTER DEVLETLERİN AFET YÖNETİŞİMİNDE YERELLEŞMENİN ANAHTARI: YEREL YÖNETİMLER

Yerel yönetimler; yerel düzeyde kök salan, kent halkının en yakınında yer alması nedeniyle afetlerden en çok etkilenen ve afet meydana geldiğinde ilk müdahaleyi yerine getiren önemli bir birimdir (Malalgoda ve Amaratunga, 2015, Amaratunga vd. 2018). Afet risk yönetimini uygulama, afet zamanlarında ilk müdahale ekipleri olarak yerel sakinlere ve topluluklara doğrudan hizmet sağlama, üst düzey yönetimlerden daha iyi yerel ihtiyaç ve varlıkları anlamaları nedeniyle toplumun afet direnci için vazgeçilmez birimlerdir (Dzigbede vd. 2020, Lee, 2019, Bae vd. 2016, Zuidema ve Roo, 2015). Fakat yerel yönetimlerin merkezden tamamen bağımsız görülmesi ve tüm yetkilerini devretmesi durumunda afete dair sorunların çözülmesi de pek mümkün görünmemektedir. Afetlerle ilgili konular, doğası gereği tek başına çözülemez bu nedenle merkezi ve yerel aktörlerin bütünleşmesi gerekir (Hermansson, 2019). Buradan hareketle merkezin yerele yerelin ise merkeze ihtiyacı vardır.

3.1. Yerel Yönetimlerin Afet Yönetişiminde Roller

Yerel Yönetimlerin afet yönetişimi ile ilişkisine literatür düzeyinde roller çerçevesinde bakmak gerekirse; kurumlar arası ve kurum içi iş birliği, bilgiye erişim ve eğitim, hizmet sunumu, kolektif hareket etme ve toplulukları bir araya getirme olarak sayılabilir. Bu roller keskin sınırlarla ayrılmamakla birlikte roller arasında bir iç içe geçme söz konusudur.

a) Yerel yönetimlerin Afet Yönetişiminde İş Birlikçi Rolü

Yerel yönetimler yerel paydaşlar ve STK'larla müzakere veya iş birliği süreçlerine daha uygun konumdadır (Zuidema ve Roo, 2015). Yerel yönetimler, toplum temelli kuruluşlar gibi hizmet ettikleri insanlarla daha yakın ilişki içindedir. Bu nedenle devlet kurumları, STK'lar, uluslararası bağışçılar ve afetlerden etkilenen kişiler arasında bir arayüzdür (Daly vd. 2017). Yerel yönetimler birbirleri arasında daha hızlı ve daha etkin iletişim kurabilmektedir. Belediyelerin deneyime dair bilgilerini arttırması için özellikle komşu belediyelerle arasında iş birliği yapması önemlidir (Betten, 2021). İş birliği kaynak seferberliği için gereken zaman ve maliyeti azaltarak afet müdahalesi ve iyileştirme üzerinde olumlu bir etki yaratabilmektedir: Yerel yönetimler arasında oluşturulan ağlar sayesinde yönetimler birbirlerinden sistematik bilgi ve teknik becerileri dolaylı olarak edinilebilmektedirler (Lee, 2019). Örneğin belediyeler afet yönetiminde başarılı belediyelerin politikalarını taklit ederek ya da öğrenerek de kendilerini geliştirebilmektedir (Alves vd. 2025)⁶. İş birlikleri sürekli öğrenme yoluyla toplumun kapasitesinin geliştirilmesine de yardımcı olur (Kapucu ve Sadiq, 2016).

b) Yerel yönetimlerin Afet Yönetişiminde Bilgi Sağlayıcı ve Eğitim Verici Rolü

Halka yakınlığıyla bilinen yerel yönetimler geleneklerini ve yaşam deneyimlerini uygulamalara ve politikalara hızlı bir şekilde entegre eder (Thompson, 2020). Yerel yönetimler ayrıca afet risklerinin azaltılması gibi konularda vatandaşların harekete geçme taleplerine daha duyarlıdır (Lee, 2019). Yerel yönetimlerin vatandaşlara doğrudan yüz yüze verdiği eğitimlerin yanında dolaylı olarak verdikleri afet önleme ve hazırlık eğitimi de çok önemlidir. Örneğin afet yönetimi ile ilgili kamu kampanyaları ve reklamları bu dolaylı eğitimlere dahil edilebilir. Bu uygulamalar vatandaşlara afet yönetimi hakkında birçok bilgi sağlar ve vatandaşların afetlerin önemini kavramalarına ve afetlere karşı uyanık olmalarına yardımcı olur. Bu nedenle, yerel yönetimlerin kamu kampanyaları üretme, sağlama ve tanıtma kapasitesi de önem taşımaktadır (Lee, 2019). Bir afeti planlarken veya müdahale ederken yerel bir bakış açısına ve bilgiye sahip olmak önemlidir (Sisto vd. 2024). Fakat bilgiye erişimde yerel yönetimler tek başına yeterli değildir. Bu nedenle afetin her aşamasında hem hükümet hem de uzman yerel topluluk temsilcilerini içerecek düzeyde yerel toplulukların özel ihtiyaçlarına dair daha derin bir anlayış sağlanması için yerel yönetimlere danışmanlık verebilecek topluluk komitelerine gerek duyulmaktadır (Sisto vd. 2024). Afetlerden orantısız bir şekilde etkilenen insanlar (özellikle

⁶ Taklit, yerel yönetimlerin, yakın şehirlerde gözlemlenen ve afet riskini etkili bir şekilde azaltan öngörü uyarı sistemleri kurmak gibi başarılı uygulamaları tekrarlamaıyla gerçekleşir. Öğrenme ise belediyelerin yetki alanları arasında bilgi, teknoloji ve stratejilerin paylaşılmasını içermektedir (Alves, vd. 2025: 11).

de toplumdaki en yoksul gruplara) hesaba katılmalı, güçlendirici, kapsayıcı, erişilebilir ve ayrımcı olmayacak düzeyde katılım için adımlar atılmalıdır (Srikandini vd., 2018). Yerel koşullar ve çıkarlar hakkında bilgi sahibi olmak, yerel yönetimlerin daha uygun ve bütünleşik politikalar geliştirmesine de yardımcı olur.

c)Yerel yönetimlerin Afet Yönetişimde Hizmet Sağlayıcı Rolü

Afet sürecinde eğitim ve sağlık hizmetlerine erişim, bireylerin acil afet etkilerine karşı savunmasızlığını azaltmakla kalmaz, aynı zamanda kurtarma çalışmalarına katkıda bulunma kapasitelerini de artırmaktadır (Kaim ve Kubbe, 2025). Yerel yönetimler yerel topluluklara en büyük hizmet sağlayıcılarıdır (Malalgoda vd. 2010). Yerel yönetimler yerel halkın temel ihtiyaçlarını en iyi şekilde bilmektedir (Kusumasari vd. 2010, Jones vd. 2015). Belediye meclisleri ve personeli, hizmet verdikleri topluluklarda yaşadıkları için sürekli olarak yerel toplulukların uzun süreli refahına odaklanmaktadır (Sisto vd. 2024). Benzer şekilde yerel karar organları afet sürecinde kararlarından etkilenenlere daha yakın hale gelerek kamu mal ve hizmetlerinin sunumunu iyileştirebilmektedir (Jones vd. 2015). Çoğu zaman halka doğrudan hizmet sunar kimi zamanda üçüncü taraflar⁷ aracılığıyla hizmet sunulmasını sağlar (Malalgoda vd. 2010). Fakat ana görevi hizmet sunmak olan bu birimlerin devlete afetlerde yardımcı olma rolünün göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Çünkü devlet afet yönetiminde en önemli aktördür ve her zaman kritik öneme sahiptir (Gupta, 2018, Tierney, 2012, Jones vd. 2014). Yerel yönetimle etkileşim halinde olmak hükümeti 'halka daha yakın' hale getirebilir, özellikle dezavantajlı gruplar olmak üzere yerel toplulukları olumlu yönde etkileyebilir ve küçük şehirler ile güç merkezleri arasındaki mesafeden kaynaklanan sorunların bazılarını teorik olarak çözebilir (Voorst, 2016). Aynı zamanda yerel yönetimler afetlerden savunmasız grupları korumak için güvenlik ağı sistemleri oluşturmada stratejik roller oynayabilir.

d)Yerel yönetimlerin Afet Yönetişiminde Yerel Topluluklara Yakınlık Rolü

Afetler ve acil durumların üstesinden gelmek yerel toplulukların en eski kolektif eylemlerinden biridir. Yerel yönetimler kurumsallaşmadan önce de toplulukların acil durumlar için bir araya gelmesi günümüzde bu kolektifliğin afetlerin üstesinden gelmede kullanılabileceğini de göstermektedir (Krogh ve Roiseland, 2024). Afet bilincinin oluşturulmasından en çok yararlanacak olan, hükümetlerden önce toplumun kendisidir (Sawalha, 2025). Çünkü merkezi yönetimler genellikle yerel koşullar ve paydaşların çıkarları hakkında yeterli bilgiye sahip değildir (Zuidema ve Roo, 2015). Fakat bireyler de afetler karşısında kayda değer bir direnç gösterebilse de günlük sorunlarla başa çıkmak için gereken kaynaklardan yoksundur. Bu nedenle birey ve grupların afetler meydana geldiğinde iyi bir performans göstermesi beklenemez (Tierney, 2012). Afetlere karşı hazırlıklı olan yerlerde bile, neredeyse tüm topluluklar afetlerle başa çıkma konusunda dağınık bir yapıya sahiptir (Kusumasari vd. 2010). Yerel yönetimler dağınık yapıyı ortadan kaldırarak, bireyleri ve grupları bir araya getirerek sürecin daha fazla sahiplenmesine katkıda bulunabilir. Toplum genelinde dayanışma ruhunun sürekliliğini sağlayabilir. Özellikle yerel sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliğine giderek bu kuruluşların uzmanlaşmış bilgi birikimlerinden yararlanabilir (Bae vd. 2016). Topluluklar ve hane halkı bireyleri, yerel yönetimler ve diğer aktörlerle birlikte, ortaya çıkan risklerle başa çıkmak için olası alternatif çözümlerin sunulmasında öncü olabilir (Topno, 2018).

3.2. Afet Yönetişiminde Yerel Yönetimlere Dair Olumsuz Örnekler

Yerel yönetimlerin kolaylaştırıcı yönü bulunmakla birlikte merkez- yerel bütünleşmesini engelleyen birtakım sorunlar da bulunmaktadır. Bu sorunlar genellikle merkezîyetçilik ve siyasi elitlerin kayırmacı davranışlarından kaynaklanmaktadır. Hermansson (2019) merkezîyetçiliğe karşı çıkan genel argümanların çoğunun afet yönetimi için de geçerli olduğunu varsaymaktadır. Hermansson özerk yerel yönetimlerin bazen vatandaşlara eşit olmayan muamele etme eğiliminde olabileceğini ifade etmektedir. Hermansson'la benzer görüşü paylaşan yazarlar da bulunmaktadır. Özellikle Kita kaynakların tamamen yerel siyasi elitlere bırakılmasının kayırmacı ilişkilerle neden olabileceğini ifade etmektedir (Kita, 2017). 2016 yılında Tayland üzerine çalışma yapan Serene afet yönetiminde belediyelerin etkin rolü olmasına rağmen afet esnasında yardımların dağıtımının tamamen kentsel köy komitelerine aktarıldığına ulaşmıştır. En bilgili olan yerel aktörler sürece dahil edilse de üç kentsel köyle yaptığı görüşmede köy komitesinden biriyle herhangi bir şekilde bağlantısı olanların daha fazla yardım aldıklarına ulaşmıştır (Serene, 2016). Yerel gücün kötüye kullanılarak siyasi kayırmacılığa neden olduğunu ifade etmiştir. Kayırmacılığın önüne geçmek için yerel yönetimlerin afet

⁷ Yerel sivil toplum örgütleri, özel sektör, gönüllüler vb.

yönetiminde benimsediği politikalarının sürekli izlenmesi (Alves, vd. ,2025) ve yerel yönetimlerin hem yukarıya ve hem de aşağıya hesap verebilirliğinin sağlanması gerekmektedir. Ancak bu şekilde yardımların “siyasi elitlerin eline geçmesi” önlenemez (Jones vd. 2015). Yerel yönetimlerin büyük ölçekli afetlerle başa çıkmak için yeterli yetkiye, finansal kaynağa veya eğitilmiş personele sahip olmaması; karmaşık afet sonrası müdahale ağını nasıl yönetecekleri hakkında yöneticilerin bilgisinin olmaması ve karmaşık afetler sırasında katılımcı yönetim mekanizmalarının yerel güç ilişkileri ve kayırmacılık ağları yüzünden bir kenara itilmesi (Mukherji vd. 2021) sorunların katlanarak artmasına neden olabilecektir. Örneğin Endonezya üzerine çalışma yapan Srikandini (2018) her ne kadar yerel yönetimlere sorumluluklar verilse de uygulamada merkezi ve yerel yönetimler arasındaki karmaşık güç paylaşımı ve merkezin bürokratik ağırlığı nedeniyle istenilen başarıya ulaşamadığını ifade etmektedir. Buradan hareketle aslında üniter devletler yerel yönetimlerin özerkliğine dair önemli kararlar almasına rağmen merkezi yönetimin yerel yönetim üzerindeki baskısı, gücünü paylaşmadaki isteksizliği ve katılımcılığı önemsememesi nedeniyle yerel yönetimlerle ortak çalışmaktan imtina ettiklerine de ulaşılmaktadır⁸. Sonuçta yerel yönetimlerin idari ve mali kapasitelerinin düzeyi dikkate alınarak, yetkilerin ve sorumlulukların kademeli olarak yerel yönetimlere devredilmesi gerekmektedir (Pal ve Shaw, 2018)

3.3. Üniter Devletler ve Afet Yönetişinde Yerel Yönetimlerle İlişkileri

Devletler, merkeziyetçiliği ya da yerel yönetim ağırlıklı âdem-i merkeziyetçi yönetim tarzını uygularken çok farklı modeller ortaya koymuşlardır (Parlak, 2014). Siyasi yönden; federal/ üniter, idari yönden; merkeziyetçi/âdem-i merkeziyetçi olarak tanımlanmışlardır. İngiltere, İspanya⁹, İtalya, Danimarka, Fransa, Hollanda, Norveç, Portekiz ve Yunanistan, İzlanda, Lüksemburg Avrupa’nın üniter devletlerine örneklerdir¹⁰. Peru, Güney Kore, Filipinler ve Kenya da üniter devlet sistemine sahip Asya devletleridir¹¹. Üniter sistemlerde yerel birimler değişen ölçülerde (yerinden yönetim ya da yetki genişliği yoluyla) yerel özerklikten yararlanmaktadır (Keleş, 2016). Üniter sistemde bölgesel, ademi merkezileşmiş ve merkeziyetçi ülkeler yer almaktadır. Örneğin Fransa, İspanya¹²ve İtalya bölgesel yönetimlere yönelmiştir. İtalya bölgesel idari kademelere bölünse de hükümetin gücü çoğunlukla merkeziyetçi kalırken¹³; Fransa ademi merkeziyetçiliği benimsemiştir¹⁴. Çin Halk Cumhuriyeti, Japonya, Yeni Zelanda Şili, Endonezya, Güney Kore Filipinler ve Yunanistan yönünü yerelleşmeye doğru çevirerek ademi merkezileşme yönünde adımlar atmaya başlamıştır. İran ise aşırı merkeziyetçi ve üniter yapı içinde sayılmaktadır¹⁵. Üniter devletlerin yerelleşmeye yönelik kararları afet yönetimini de etkilemiştir. Örneğin Filipinler’de 1991 yılında Yerel Yönetim Kanunu kabul edilmiş bu süreçten sonra afet yönetimi oldukça ademi merkezileşmiştir. Bu kanundan sonra yerel yönetimler afetler sırasında ve sonrasında alınacak tüm önlemlerden sorumlu tutulmuştur. Bununla birlikte yerel düzeyde afet riskinin azaltılması için planlama yapmaktan da sorumlu tutulmuşlardır (Ner vd., 2022). Yerelleşmeyi hedefleyen ülkeler afet yönetimini yeniden gözden geçirmiş fakat köklü değişiklikleri merkeziyetçilik düzeyinden hareketle ancak afet anında ya da afet sonrasında yapabilmıştır. Örneğin Fransa’da uzun süre merkezi yönetim içinde yer alan kurumlar afet planlamasına liderlik etmiş, yerel yönetimler ise merkezin belirlediği kural ve talimatlara uygun hareket etmiştir. Fakat 2019 yılında Paris’te meydana gelen sel felaketinden sonra Fransa afet planlamasının yönünü devlet odaklı önleme modelinden yerel odaklı uyum modeline çevirmiştir (Jon ve Zit, 2019). 2016 yılında Funing kasırgası esnasında

⁸Bu imtina sadece üniter ve merkeziyetçi ülkelerde görülmemektedir. Aynı zamanda federal hükümet sistemi sahip ve ademi merkezileşmiş ülkelerde de benzer süreçler söz konusudur. Örneğin Nijerya’nın Lagos kentinde afet yönetim aktörlerine dair çalışma yapan Okunola yerel düzeyde koordinasyon toplantısının yapılmamasının aktörler arasındaki iş birliğini engellediğine ulaşmıştır (Okunola, 2025: 11). Araştırma esnasında bir görüşmeciyi afet yönetim sürecinin tamamen merkeze bırakılarak yerel yönetimlere pasif bir rol verilmesinin katılımcı potansiyeli kısıtladığını ifade etmiştir (Okunola, 2025: 11). Aynı süreci federal özelliğe sahip Nepal’de yaşamıştır. 1999 Yerel Özyönetim Yasası sonrası afet yönetim sorumluluğu siyasi-idari hiyerarşisinin alt kademelerine yani yerel yönetimlere devredilmiş ancak yerel yönetimlere herhangi bir rehberlik ya da özel fon sağlanmamıştır (Jones vd. 2014: 82). 2015 yılındaki Katmandu depreminden sonra Nepal’de Ulusal Afet Yönetim Birimi oluşturulmuştur. Nepal ademi merkezileşmeye büyük önem vermesine rağmen belediyeler kentlerin yeniden inşa edilmesinde temel işlevlerini yerine getirecek kapasite ve kaynaklardan yoksun kalmaya devam etmiş ve afet yönetimi yerel düzeyde istenilen başarıya ulaşamamıştır (Daly vd. 2017: 417). Kâğıt üzerinde hukuken ademi merkezileşmeye yönelik Vietnam’da yerel yönetimlerin ele alınmasını eleştiren Garschagen, Vietnam’ın Cha Tho kentini inceleyen çalışmasında ademi merkeziyetçiliğin sadece uluslararası standartlara uyma ve uluslararası başlıca memnun etmek için merkezi yönetim tarafından benimsendiğini ifade etmiştir (Garschagen, 2016: 48).

⁹İspanya’nın artık üniter devlet yapısını terk ettiği ve “bölgesel devlet” adlı yeni bir model çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğine dair bilgiler de yer almaktadır (Evliaoğlu, 2021: 412). Fransa için ayrıntılı bilgi (Parlak, 2014: 11).

¹⁰Demirdal, M. B. (2022). Üniter Devlet Kavramı Üzerine Tartışmalar. Düşünce Dünyasında Türkiz, 6(33), s. 94.

¹¹Erdoğan, Oğuzhan (2018). Başkanlıkta Yönetilen Üniter Devletlerde Yerel Yönetimler: Peru, Filipinler, Güney Kore, Kenya ve Türkiye, Yayımlanmamış Doktora Tezi, s.56.

¹²Ayrıntılı bilgi için: Keskin, Z. (2022), İtalya ve İspanya Siyasal Bölgeselleşme Modellerinde Yetki Paylaşımı, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi 2022 / 7(13) / 105-129 (Keskin, 2022: 108).

¹³Küçük, Hülya (2018), Merkez-çevre teorisi ve yerelleşmeye etkisi: İtalya örneği, Journal of Political Administrative and Local Studies 2 (1), s. 12.

¹⁴Türkiye, Fransa, Çin ve Endonezya için; Küçük, Mücahit Çolpan (2023), Devlet Türlerinde İdari Örgütlenme İlkeleri, Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 9(2), s.497. Tuncer, Aziz (2013), Merkeziyetçiliğin Merkezinde Ademi – Merkezileşme: Fransa’da Bölgesel Politikaların Gelişmesi, Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi 8(2), s. 202. Yerel ve bölgesel kademeler aslı unsur haline gelmiştir. ¹⁵Akdemir, Tekin ve Benk, Serdar (2010). Japonya’da Yerel Yönetimlerin Yapısı ve Finansmanında Yaşanan Gelişmeler, ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 6, Sayı 11, s. 164,166. Avaner, Tekin (2019), Yeni Zelanda Kamu Yönetimi ve Planlama Kurulu, AHBV Üniversitesi İİBF Dergisi, 21 (1), s. 132. Sobacı Mehmet Zahir ve Köseoğlu Özer (2016). Başkanlık Sistemlerinde Yerel Yönetimler ABD, Brezilya, Şili, Endonezya ve Güney Kore, Seta Raporu, s. 9. Parlak, Bekir (2014), Avrupa Birliği Perspektifinden Merkezi Yönetim- Yerel Yönetim İlişkileri. TESAM Akademik Dergisi, 1(1), s. 20. Fanid, Erdal. (2020). İran’ın İdari Teşkilat Sistemi. Oğuzhan Sosyal Bilimler Dergisi, 2(2), s. 139, 154.

merkeziyetçi yapıya sahip Çin'de Yancheng il yönetimi tüm aktörlerin faaliyetlerinin koordine edilmesinde merkezi bir rol oynamıştır (Lu ve Li, 2020).

4. AFET YÖNETİŞİMİNDE YERELLEŞME ADIMLARI VE DEPREMLER

Bugün, depremler en fazla can kaybına ve en büyük fiziksel yıkıma neden olan doğa olaylarıdır (Mitchell, 2015). Japonya, Yeni Zelanda ve ABD'nin batı kıyısı, dünyadaki depremlerin %90'ının (ve dünyanın en büyük depremlerinin %81'inin) meydana geldiği Pasifik Okyanusu çevresindeki sismik kuşakta yer almaktadır. Asya, dünyada en fazla afet olayının meydana geldiği bölgedir (Srikandini vd. 2018). Çin birden fazla aktif tektonik plaka üzerinde yer aldığı için dünyanın sismik olarak en aktif ülkelerinden biridir (Zhang, 2022). Bir diğer ülkede Endonezya'dır¹⁶. İran, aynı zamanda Alp-Himalaya orojenik kuşağı olarak da adlandırılan Alp deprem kuşağında yer alır ve bu bölge, Pasifik çevresindeki sismik kuşaktan sonra dünyanın sismik açıdan en aktif ikinci bölgesidir. Avrupa ülkelerinin sismik aktivitesi, Amerika'nın Pasifik kıyıları veya bazı Asya ülkeleri kadar yüksek değildir. Avrupa'da en yüksek deprem tehlikesi, İtalya, Yunanistan, Romanya ve Türkiye gibi Avrupa'nın güneydoğu bölgelerinde yoğunlaşmıştır (Zhang vd. 2022). İtalya, Japonya, Şili, Türkiye ve Yunanistan sismik açıdan en fazla risk altında olan ülkeler arasında yer almaktadır ve her biri tarihsel deneyimleri ve kurumsal yapılarına göre farklı önleme modelleri geliştirmiştir (D'Alessandro ve Fusi, 2025).

4.1. Üniter Devletlerde Deprem Konusu: Merkeziyetçi/Âdem-i Merkeziyetçi Afet Yönetişi

Yeni Zelanda sismik riski yüksek ülkelerden biridir. Ülke afet mevzuatını ve zarar azaltma stratejilerini, yerel toplum düzeyindeki paydaşların afet yönetişimine geniş katılımını teşvik edecek düzeyde tasarlamıştır (Tierney, 2012). Ulusal öneme sahip bir tehlike veya risk durumunda, acil duruma dair eylemlerin koordinasyonu, uygulanması ve değerlendirilmesi sivil savunmaya aitti. Acil durum sona erdikten sonra sivil savunma tüm sorumluluklarını yerel yönetimlere ve yerel birimlere aktarmaktan sorumluydu. 2011 yılında Christchurch'teki büyük depremin ardından merkezi yönetim olağanüstü hâl ilan etmiş ve Canterbury Deprem Kurtarma Yasası uyarınca merkezi yönetime bağlı Deprem Kurtarma Otoritesi (CERA) kurulmuştur (Bakema vd., 2017). Bu kurum normal bir sivil savunma müdahalesinden daha büyük bir yetki ile donatılmış ve yerel kurumları desteklemek, genel sorumluluk almak ve deprem sahasının sosyal ve fiziksel iyileşmesine öncülük etmek için tasarlanmıştır (Skrimizea vd. 2021). 2016 yılında Deprem Kurtarma Yasası'nın yürürlükten kalkmasıyla Christchurch bölgesinin yeniden inşasının sorumluluğu yerel yönetimlere devredilmiştir. Fakat merkezi kurum olan CERA yerel yönetimlerle arasında sınırlarını net çizmediği, gücün ve kaynakların büyük kısmını kendinde topladığı ve halkın katılımına istenilen düzeyde cevap vermediği için çok eleştirilmiştir. Bakema vd.'nin (2017) incelediği Christchurch olayında yazarlar insanların ilk müdahale aşamalarında, genellikle hükümetin liderlik rolünü üstlenmesini talep ettiklerine fakat iyileşme ve yeniden inşa sürecinde daha fazla katılımcı olmak istediklerine ulaşmıştır. Yeni Zelanda bu eksikliğini daha sonra yerli Māori topluluklarını karar alma süreçlerine dahil ederek çözmeye çalışmıştır (Kaim ve Kubbe, 2025).

Şili'de yerel yönetimler inşaat ve şehir planlama yönetmeliklerini uygulamak, risk önleme çalışmalarına katkıda bulunmak ve afet durumlarında yardım sağlamaktan sorumludur. Ülke 27 Şubat 2010'daki 8,8 büyüklüğündeki depremin ardından yeniden yapılanma sürecine girmiştir. Ademi merkezileşmeden yola çıkılarak kamu harcamalarında seçicilik ve hizmetlerin özelleştirilmesi kararı verilmiştir (Cordova vd. 2023). Kentsel master planı tamamen özel sektör girişimine bırakılmıştır. Bu süreçte çok hızlı bir şekilde fiziksel bileşen (altyapı ve konutların yeniden inşası) toparlanmış fakat katılımcılık boyutu tamamen göz ardı edilmiştir. Özel sektör eliyle yürütülen bina yönetmelikleri ve deprem sonrası hızlı yeniden inşa çalışmaları ülkeyi hazırlıklı hale getirir de (D'Alessandro ve Fusi, 2025) ulusal bir arazi planlamasının olmaması¹⁷ve katılımcılıktan faydalanılmaması nedeniyle bilgi yönetim sorunu ortaya çıkmış, aktif düzenleme planına sahip birçok kasaba olumsuz yönde etkilenmiştir. Yeniden dönüşüm sürecinde yerel yönetimlere dair ortak bir strateji oluşturulmaması nedeniyle yerel yönetimler arazi kullanımında hala doğaçlama şekilde hareket etmektedir (Cordova vd. 2023).

¹⁶ Endonezya, dünyanın tektonik olarak en aktif bölgelerinden biridir.

¹⁷ Şili'de merkezi bir arazi yönetimi kanunu bulunmadığı için belediyeler sorumlu tutulmuş fakat belediyelerin sınırlı araca sahip olması nedeniyle 2010'da deprem meydana geldiğinde, Şili'deki belediyelerin çoğunda arazi yönetimi araçlarının, kent gelişim dinamiklerine göre güncelliğini yitirdiğine ulaşılmıştır (Cordova vd. 2023: 774).

İtalya yukarıdan aşağıya planlamaya dayanan bir afet yönetimine sahiptir). Ülkede afetler merkezden ve merkezin taşra örgütlenmesi olan sivil koruma birimleri aracılığıyla yönetilmektedir (Imperial ve Vanclay, 2020). Ülke hala risk önleme konusunda zorluklarla karşı karşıyadır (D'Alessandro ve Fusi, 2025). 2009 yılında büyük çaplı bir depremle yüzleşen L'Aquila bölgesinde deprem öncesi süreci inceleyen Imperial ve Vanclay (2020) bu süreçte bazı bilim insanlarının depreme ilişkin tahminlerde bulunması sonrası yerel halkın afete hazırlık konusunda talepleri¹⁸ gündeme getirdiğine ve halkta farkındalığın oluşmaya başladığına ulaşmıştır. Yerel halkı dinlemekten ziyade, her şeyin kontrol altında olduğuna dair güvence vermek için Ulusal Sivil Koruma Birimi bir basın açıklaması yapmak üzere Büyük Risk Komisyonunu toplamıştır. Komisyon belediyeleri, yerel toplulukları ve sivil toplum kuruluşlarını afet riskinin değerlendirilmesi ve azaltılması sürecinden dışlamıştır. Bilim insanlarının öngörülerini sonrası yıkıcı L'Aquila depremi meydana gelmiştir. İtalyan Devleti olağanüstü hâl yetkilerini kullanarak askeri tipte bir komuta ve kontrol yaklaşımını benimsemiştir. Sivil Koruma Birimi deprem müdahale anından ve yeniden iyileştirme aşamalarından sorumlu olmuştur (Imperial ve Vanclay, 2020). Deprem sonrasında depreme uygun bina yönetmelikleri geliştirilmiştir (D'Alessandro ve Fusi, 2025) fakat katılımcılık tamamen ihmal edilmiştir. Devlet, yerel siyasi liderlere “acil önlemler” alabilmeleri için olağanüstü hâl yetkileri vermiştir. Yerel yetkililerin yerel halkı ve yerel meclisleri önemsemeksizin hukuken çok hızlı kararlar alıp uygulamaya koymaları, Sivil Koruma Fonu'nu sınırsız kullanmaları, fon kullanımında devlete herhangi bir resmi mali beyanname sunmak zorunda olmamaları nedeniyle izleme ve hesap verebilirlik ortadan kalkmıştır (Imperial ve Vanclay, 2020). Bürokratik yönden parçalanma, eski binalarda yeni yönetmeliklerinin uygulanmasındaki zorluklar ve tüm faaliyetlerin ulusal ve yerel elitlerin eline bırakılması nedeniyle ikinci bir felaket meydana gelmiştir (D'Alessandro ve Fusi, 2025). Imperial ve Vanclay (2020) bu süreçten hareketle İtalya için merkeziyetçi ve acil durum odaklı sivil korumadan ziyade daha ademi merkeziyetçi sosyal açıdan sürdürülebilir topluluk güçlendirici sistemlere geçişi önermiştir.

Yunanistan Akdeniz'de yer alan ve sismik aktivitenin yüksek olduğu ülkelerden biridir (D'Alessandro ve Fusi, 2025). Yunanistan'da afet riskini azaltma ve afet yönetimi depremden korunmak üzerine kurulmuştur ve bu durum günümüzde politika ve uygulamalara da güçlü bir şekilde yansıtılmaktadır (Dandoulaki vd. 2023). 1980'lerin başına kadar sivil savunma paradigması izlenmiştir. 1995 yılında tüm paydaşları içerecek düzeyde (devlet kurumları, yerel yönetimler, sivil kuruluşları ve gönüllüleri içeren) bir afet yönetimi için Sivil Koruma Genel Sekreterliği oluşturulmuştur (Sapountzaki ve Dandoulaki, 2006). 1999'daki Atina deprem felaketinin ardından koordinasyon ve planlamaya dair sorunlar söz konusu olmuştur. 2002 yılında, bakanlıkların, bölge yönetimlerinin, belediyelerin ve diğer ilgili kuruluşların sivil koruma planlamasına rehberlik eden ve tehlikeye özgü planların hazırlanması için Genel Sivil Koruma Planı hazırlanmıştır (Dandoulaki vd. 2023). Yerel düzeyde Sivil Koruma Ofisleri ve Koordinasyon merkezlerinin oluşturulması önerilmiştir. Belediye başkanları ve valiler afet etkilerinin azaltılması ve Ulusal Sivil Koruma Planının uygulanmasından sorumlu tutulmuştur. Bölgesel/yerel düzeyde sismik tehlike/risk değerlendirilmesi ve haritalandırılmasından merkezi yönetim sorumlu kılınmıştır (Sapountzaki ve Dandoulaki, 2006). Yerel yönetimlerden başarılı sonuçlar gelmesine rağmen 2020 yılına kadar bütüncül bir afetle mücadele stratejisi oluşturulamamıştır (Sapountzaki ve Dandoulaki, 2006). Afet yönetiminde sorunlardan biri belediyeler, bölgesel otoriteler ve merkezi hükümet arasında bağlantısız ve çelişkili yetki sınırları olmuştur (Pitidis ve Coffee, 2026, Dandoulaki vd. 2023). Bu durum beraberinde parçalı bir yapıyı getirmiş (Theodora, 2020), etkilenen topluluk ile sorumlu makamlar arasındaki koordinasyon eksikliğine neden olmuştur (Grabmier vd. 2025). Ülkenin afet eğitim tatbikatlarında çok sayıda paydaşı dahil ettikleri üzerinde duran Grabmier vd. genellikle büyük çaplı afetlerin türüne göre müdahale esnasında yerel düzeyde tüm temsilcilerin sürece dahil olduklarına ulaşmıştır. Özellikle toplumsal taban hareketlerinin (grassroot-movements) kurtarma aşamasında devletin yardımı olmadan bile iyi iş çıkarttıklarını ifade etmiştir. Fakat kırılgan gruplara karşı bir körlüğün olduğu da belirtilmiştir. Grabmier vd. özellikle afet sayısındaki artışla birlikte kamuoyunun bilinçlendirilmesine yönelik yerel yönetimlere olan ihtiyacın görünür hale geldiğine ulaşmıştır. Belediyelerin vatandaşlarla farklı tehlikeler ve gelecek afet senaryolarına ilişkin ortaklık kurması, toplumun müdahale esnasında tahliye yolları gibi konularda bilgilendirilmesi ve vatandaşlara afet eğitimini kapsayan atölye çalışmaları düzenlenmesi önerilmiştir.

¹⁸ Yerel topluluklar güvenlik, bina denetimleri ve kırılgan gruplara dair taleplerde bulunmaya başlamıştır.

İran dünyanın en çok afetlere maruz kalan on ülkesinden biridir. 1986 ile 2007 yılları arasında meydana gelen doğal afetlerin yarısından fazlası depremlerden kaynaklanmaktadır (Arefian, 2018). 1990'daki Manjil depreminin ardından, 1991'de afet yönetimi ile ilgili yeni bir yasa çıkarılmış ve İçişleri Bakanlığı'nın sorumluluğunda iki yeni kurum oluşturulmuştur: Yeniden Yapılanma İşleri Araştırma ve Koordinasyon Bürosu ve Doğal Afetler Merkezi (Arefian, 2018). İlk kurum afet sonrası faaliyetleri izlerken; ikinci kurum afet müdahale veya afet sonrası faaliyetlerde yer alan devlet kurumları arasında koordinasyon ve denetimi sağlamaktadır. 2003 yılında Bam kentinde çok büyük bir deprem meydana gelmiştir¹⁹. Depremden sonra hükümet evlerin yeniden inşasına yardımcı olmak için teşvikler sağlamış fakat teşvikler konut üretimi için yetersiz kalmış ve birçoğu tamamlanamamıştır (James, 2016). Hükümet aynı zamanda yıkılan Bam kalesinin onarımına girişmiş, hayatta kalanların travmatik anılarından kurtulmalarına yardımcı olmak için bir kamu anıtı oluşturmak istemiştir (James, 2016). Deprem sonrası yerel halk birçok sorunla yüz yüze gelmiştir. Kadınlara yönelik güvenlik ve hijyene dair sorunlarını ve yerel sosyal normlara (aile, yaşlılar ve kadınlar) saygı gösterilmemesi gibi başlıca şikayetlerini belediye meclislerine yöneltmiştir (Arefian, 2018). Fakat kırsal alanlarda (köy) yaşayan halk sosyo-kültürel özelliklerinden faydalanmış, kolektif sosyal sermayelerini harekete geçirerek kendiliğinden yeniden inşa çalışmalarına başlamışlardır (James, 2016). James'in ifadeleriyle ülkede afet sonrası yeniden inşa sürecinde tüm toplulukları karakterize eden sosyokültürel özelliklerden yararlanma fırsatının zemini oluşmuştur.

Çin'de yerel yönetimler kendi yetki alanı içinde meydana gelen afetlere müdahale etmede ana aktördür. Bu birimler genellikle doğal afetlere müdahale konusunda baskın bir rol oynar ve ilgili çeşitli aktörlerin eylemlerini koordine etmekten sorumludurlar (Lu ve Li, 2019). Merkezi yönetim esas olarak kolaylaştırıcı bir rol oynarken, yerel yönetimler kendi yetki alanlarında meydana gelen doğal afetlere müdahale etmekten sorumludur (Lu ve Xue, 2016). Ülkede merkezi yönetim sadece büyük felaketlerde devreye girmektedir. Özellikle bakanlıklar afet türüne göre yönetimde söz sahibi olmaktadır²⁰. Deprem konusunda Deprem İdaresi (Earthquake Administration) bulunmaktadır (Lu ve Xue, 2016). 2008'deki Wenchuan depreminden bu yana, Çin hükümeti STK'ların afet kurtarma ve yardımda hükümete önemli bir destek olabileceklerini kabul etmiş fakat uygulamada süreç STK lehine gelişmemiştir. Doğal afetlere dair hukuki düzenlemelerde STK'ların rol ve sorumluluklarının belirtilmemesi ve STK katılımının afet yönetimine olumsuz etkilerde bulunabileceğine²¹dair endişeler nedeniyle afet yönetim sürecine çok fazla dahil edilmemiştir (Lu ve Li, 2019). Yerel yönetimlerin çoğu kapsamlı bir risk değerlendirmesi yapmak için yeterli bütçe ayıramamaktadır. Bununla birlikte acil bir durumda krizle başa çıkma kapasitelerinin yetersizliğini gösterebilecek olumsuz bilgileri merkezi yönetimle paylaşmamayı tercih ederek kriz durumlarını örtbas etmektedirler (Lu ve Xue, 2016). Yerel yönetimlere yetki ve sorumluluklar verilmesine rağmen bu birimler çoğunlukla yukarıdan aşağıya bir yaklaşımı tercih etmektedir (Zhang vd., 2016). Bu durum özellikle iyileşme döneminde, yerel yönetimlerin ve yerel halkın afet risk yönetimi döngüsüne aktif olarak katılmasını engellenmektedir (Zhang vd. 2016, Lu ve Li, 2020). Yerel yönetimlerin STK'lara güvenmemesi nedeniyle yerel yönetimler ile STK'lar arasında iş birliği oluşmamaktadır (Lu ve Li, 2020). Yetersiz katılım, merkezi yönetim, yerel yönetim ve STK'lar arasında iş birliğinin olmaması ve yerel yönetimlerin yeterli bütçe ayırmaması nedeniyle afet yönetimi yönetişimi kapsayacak şekilde kurumsal bir görünüme kavuşamamıştır (Zhang vd., 2016, Lu ve Li, 2024).

Güney Kore'de yerel özerkliğin 1990'lı yılların başında uygulanmaya başlamasıyla, bir kamusal sorun teşkil eden afetler konusunda yerel yönetimlere çok fazla yetki ve sorumluluk verilmeye başlanmıştır. 2003-2008 yılları arasında kapsamlı ve merkezi olmayan bir afet yönetim sistemi kurulmasına karar verilmiştir (Bae vd., 2016). Afet yönetiminde merkez rolünü yıllar içinde yerele aktarmaya başlamıştır (Lee, 2019). 2004 yılında yürürlüğe giren 'Afet ve Güvenlik Yönetimi Temel Yasası' ile daha önce birden fazla kurum arasında dağıtılmış olan afet yönetim sistemi merkezleştirilmiştir. Komuta yapısı ulusal düzeyde merkezleştirilirken; aynı zamanda vatandaşlar ve yerel yönetimler merkezli katılımcı bir yönetim elde etme hedefiyle ademi merkeziyetçilik de teşvik edilmiştir (Bae vd. 2016)²². Merkezi yönetim ulusal düzeyde afet yönetim politikasını müzakere etme ve denetleme görevini yerine getirirken; yerel yönetimler insani ve maddi destek sağlama

¹⁹ En son deprem 2000 yıl önce gerçekleşmiştir.

²⁰ İçişleri Bakanlığı doğal afet yardımlarından, Su Kaynakları Bakanlığı sel, tayfun ve kuraklıklardan, Devlet İş Güvenliği İdaresi endüstriyel kazalardan, Sağlık Bakanlığı salgın hastalıklar veya halk sağlığıyla ilgili afetlerden ve Kamu Güvenliği Bakanlığı terör tehditleri ve sosyal karışıklıkları yönetmekten sorumludur (Lu ve Xue, 2016: 416).

²¹ Afet bölgesine hangi STK'ların girmesine izin verileceği esas olarak hükümetin kararına bağlıdır (Lu ve Li, 2020: 473).

²² Afet yönetiminde hem merkezleşme hem de ademi merkezleşme sürecinin aynı anda gerçekleştirilmesi, çelişkili bir politikadan ziyade tamamlayıcı bir politika olduğu Bae vd. tarafından öne sürülmüştür (2016: 50).

görevinde bulunmaktadır (Lee, 2019). 2005 yılında, yerel yönetimlere afetler konusunda personel takviye edilmiştir. Yerel yönetimlerin standartlaştırılmış bir kriz müdahale kılavuzu hazırlaması istenmiş ve gönüllüler ve sivil uzman gruplarıyla yerel-kamu-özel sektör arasında ortaklıklar teşvik edilmiştir (Bae vd. 2016). Afet yönetiminde, yerel yönetimler afet yönetimi politikalarını belirleyen ve bunların uygulanmasını sağlayan başlıca aktörler haline gelmiştir. Fakat Gumi’de ortaya çıkan endüstriyel patlamadan sonra merkezle yerel arasında bilgi paylaşımı ve iş birliğinin etkili olmadığına ulaşılmıştır. Yerel yönetimlerin aceleci davranarak yanlış karar verdiği ve yerel yönetimlerin devlet dışı kurumlarla iletişim kurmadığı tespit edilmiştir. 2000’li yılların başından itibaren afet yönetimine yönelik çabaların, yerel yönetimlerin afet yönetimi kapasitesini güçlendirmedigine ulaşılmıştır. Gumi için yukarıdan aşağıya bir yönetime geçilmiş fakat gerekli iş birliği etkili bir şekilde harekete geçirilmediği için afet daha da karmaşılaşmıştır (Bae vd. 2016). İlerleyen süreçte yerel yönetim dışındaki paydaşlarla ortak çalışmanın gerekliliğine dair eleştiriler söz konusu olmuştur. Afet yönetiminde merkezi yönetimin sorumluluklarını yerel yönetimlere devretmesi yerine, yerel yönetimlerin 'iş birliğine dayalı rolüne' ilişkin kararlar alınmasının gerekliliği üzerinde durulmaya başlanmıştır (Bae, vd. 2016, Lee, 2019).

Endonezya, demokratik yönetim kurumları konusunda daha uzun bir geçmişe sahip olmakla birlikte afetlere karşı büyük ölçüde ulusal düzeyde önlemler almaktadır. Endonezya 1998 yılında, siyasi reformlarla ademi merkeziyetçiliğe geçmiş ve kamu yönetiminde devlet dışı aktör ve topluluk girişimlerinin etkisi görülmeye başlanmıştır. Ademi merkezileşme yönelimli anlayış 2007 yılında afet yönetimini de etkilemeye başlamıştır. 2007 yılında afet yönetiminde merkezi ve bölgesel birimler oluşturulmuş ve bu birimler arasında sorumluluk ve yetki paylaşımı gerçekleştirilmiştir (Srikandini vd., 2018). Endonezya’da hükümet kurumları politika yapımından, koordinasyondan ve kaynak sağlamaktan sorumludur. Yerel yetkililer, erken uyarı sistemleri uygular ve acil eylem ve güvenlik için hayati önem taşıyan yerlerde afet müdahalelerini yönetir. Topluluk örgütleri, etkilenen nüfusları desteklemek için yerel bilgi ve kaynakları kullanarak hazırlık ve kurtarma çabalarına katılır. STK’lar ek destek, kaynak ve uzmanlık sağlar ve genellikle hükümet müdahalelerinin bıraktığı boşlukları doldurur. Özel sektör, verimli afet müdahale operasyonlarını kolaylaştırmak için teknoloji ve lojistikte gerek duyulan finansal desteği sağlamaktadır (Danar ve Novita, 2024). 2013 yılında Cakarta’da meydana gelen sel üzerine mülakat yapan Voorst (2016) politik açıdan ademi merkeziyetçilikle yerel yönetimlerin afet konusunda özerklik kazanarak etkili müdahale için gerekli araç ve kapasitenin yanında eğitim ve materyallere ulaştığını ifade etmiştir. Aynı çalışmada yerel yönetimlerin gerekli araçlardan veya kapasitelerden yoksun oldukları, aşağıdan yukarıya hesap verebilirliği ihmal ettikleri ve yerel kaynakları yoğun bir şekilde israf ettiklerine dair eleştiriler de söz konusu olmuştur²³(Voorst, 2016, Srikandini, 2018). Buradan hareketle yerel yönetimlerin afet yönetiminde tam anlamıyla özümsemediğine ulaşılmaktadır.

Japonya diğer ülkelerle mukayese edildiğinde en iyi uygulama örneğidir. Ülke son derece gelişmiş bina yönetmelikleri, sık sık yapılan kamu deprem tatbikatları, erken uyarı sistemleri ve deprem dirençli binalar için araştırma ve teknolojik yeniliklere yapılan önemli yatırımlar sayesinde, dünyanın en iyi sismik önleme stratejilerinden birine sahip ülke olarak kabul edilmektedir (D’Alessandro ve Fusi, 2025). Kobe depremi ve Büyük Japonya depremleri Japonya’nın ders çıkardığı iki temel deprem olarak karşımıza çıkmaktadır. Her bir depremden sonra eksiklikler gözden geçirilerek yasalar ve kurumlar güncellenmiştir. Örneğin Kobe depreminde Japonya Savunma Kuvvetleri bilgi paylaşımının geç yapılması ve yerel yönetimlerin taleplerinin gecikmesi nedeniyle arama ve kurtarma operasyonlarına geç kalmıştır. Sonraki yıllarda müdahale ekiplerinin hızlı ulaşmalarını sağlamak ve standartları netleştirmek için yerel yönetimler ve ilgili kuruluşlar arasında koordinasyon iyileştirilmiştir (Ishiwatari, 2021²⁴). Kobe depreminden önce Japon bürokrasisi hükümet dış kuruluşlara açık değildi, depremden sonra ulusal mevzuat sivil toplum kuruluşlarını tanıyacak ve düzenleyecek şekilde değiştirilmiştir (Tierney, 2012). İlerleyen süreçte sivil alan güçlendirilmeye başlanmış ve hazırlık ve iyileştirme süreçlerinde halkın katılımı artmaya başlamıştır (Kaim ve Kubbe, 2025). Karar verme sürecine katılan yerel topluluklar, topluluklarını afetlerden korumak için selle mücadele ekipleri ve itfaiye ekipleri kurmuşlardır (Ishiwatari, 2021). Japon afet yönetimi çok katmanlı bir yapıya kavuşmuştur. 1995 yılında

²³ Srikandini vd.’nin merkezi afet birimleri ile gerçekleştirdikleri mülakatta İçişleri Bakanlığı’nın orta düzey bir yetkilisinin yerel yönetimlerin yukarıdan aşağıya kontrol mekanizmasının hiyerarşisine bağlı kalmadan bütçeyi düzenleyerek toplumsal kapasiteyi geliştirdiğini savunmasına rağmen bölgesel yönetim içinde yer alan bir yerel yönetimin insan kaynakları ve kapasite eksikliğini dile getirerek afetlerin yukarıdan aşağıya yönetilmesini savunması bu isteksizliği kanıtlar niteliktedir (2018: 184).

²⁴ Bu karar sayesinde sonrasında meydana gelen Büyük Doğu depreminde arama ve kurtarma faaliyetlerinin zirve yaptığı dönemde yaklaşık yüz yedi bin personel seferber edilmiş, depremden etkilenen kişilerin %70’i kurtarılmıştır (Ishiwatari, 2021:3). Kobe depremi öncesi yerel düzeydeki afet önleme planları acil durumlara etkili bir şekilde yanıt veremese de acil durumdaki etkilenen yerel yönetimler kamu kuruluşlarına geri bildirim yoluyla koordinasyon sağlanmasına katkı sağlamıştır (Sakamoto, 2014: 607).

yürürlüğe giren Deprem Güçlendirme Çalışmalarını Teşvik Yasası ile yerel yönetimler, güçlendirme hedeflerini kendi koşullarına ve ihtiyaçlarına göre uyarlama, bu hedeflere ulaşmak için atılacak eylemleri planlama ve bölgeleri için acil durum yolları ve tahliye tesisleri belirleme sorumluluğuna sahip olmuştur (Zhang vd. 2022). 2000'li yıllardan itibaren, ademi merkezîyetçilik reformları ile Japonya'da yerel yönetimlere planlama yetkisi aktarılmıştır. Shaw ve Goda'nın 2004 yılında yaptığı bir çalışmada vatandaşların, yerel yönetimlerle etkili bir müzakere sürecine girdikleri için yeniden yapılanma politikasından memnun olduklarına ulaşılmıştır. Gene aynı çalışmada ülkenin gelişmişlik düzeyinden bağımsız olarak eksikliklere dair eleştiriler daha yeni gelişen bölgelerden gelmiş, topluluğun karar alma süreçlerinin zayıf olması ve güçlü liderlik eksikliği eleştirilmiştir. 1995 yılında yerel yönetimlere ilişkin çıkarılan dersler ancak 2011 yılında Büyük Doğu depreminin ardından somutlaşmıştır. 2011 yılında yerel yönetimler afetlerin yönetilmesinden birincil sorumlu olmasına rağmen yerel yönetimler karargâh²⁵, iletişim, personel ve ekipman kaybı nedeniyle afet yönetimi konusunda sınırlı kapasite ile yüz yüze gelmiştir (Ishiwatari, 2021). Deprem sonrası iletişim sorununu çözmek için il yönetimleri diğer alt birimlere hava ve kara yoluyla acil durum kablosuz iletişim sistemleri (telefonlar ve faks makineleri) ve uydu telefonları göndermiştir (Sakamoto, 2014). Ekipman sorunu ise etkilenen bölgeler dışındaki yerel belediyelerin karşılıklı yardım anlaşmaları²⁶ ile depremden etkilenen belediyelere destek sağlanarak çözülmeye çalışılmıştır (Ishiwatari, 2021). Özellikle yerel yönetimlerin personel eksikliğini çözmek için merkezi yönetimlerden destek almasının gerekliliği ortaya çıkmıştır. Personel eksikliği merkezi yönetimle iletişim koordinasyonunu zayıflatmıştır. Her ne kadar ülkede yarı ademi merkezileşmiş bir afet yönetim süreci olsa da insan gücü eksikliği nedeniyle belediyelerin işleyişinin önemli ölçüde tehlikeye girebileceği ve öngörülemeyen şoklara karşı savunmasız hale gelinebileceğine dair endişeler dile getirilmiştir (Aoki, 2016). Depremden sonra Afet Önlemleri Temel Yasası ve Temel Afet Yönetimi Planı güncellenmiş, il ve belediye yönetimleri yerel afet yönetim planlarını oluşturmak ve planlarının uygulanmasını teşvik etmek için yerel afet yönetim komiteleri oluşturulmuştur (Ishiwatari, 2021). Japonya'da yerel düzeyde sadece valilikler ya da belediyeler nezdinde değil, köy ve kasabalarda dahi afet planları yapılmış, afetle mücadele birimleri oluşturulmuştur (Küçükyavaş, 2024). Büyük Doğu Depreminin bir yıl sonra Yeniden Yapılanma Tasarım Ajansı (National Reconstruction Agency)²⁷ adında bakanlık düzeyinde bir ajans kurulmuştur. Ajans yerel yönetimlerin çeşitli bakanlıklarla karşılaştıkları bürokratik süreci azaltmak, hükümet kurumları ile belediyeler arasında yeniden yapılanma stratejisi ve girişimlerinin koordinasyonunu yönetmek, etkilenen bölgelerdeki yapısal yeniden yapılanma ve canlandırmayı hızlandırmak için tek durak noktası haline gelmiştir (Mukherji vd. 2021). Ajansa belediye ve il sınırlarındaki konutların dayanaklılığını arttırmada görev verilmiş: Yeniden Yapılanma Genel Merkezi kurularak belediyelerin uygulayacakları yeniden yapılanma projelerinin teknik ve mali yönden Ajans tarafından desteklenmesine karar verilmiştir (Sakamoto, 2014). Yeni inşaatlarda yapısal kusurları önlemek için yapı yönetmelikleri değiştirilmiştir. Yerel yönetimler konutlarda sismik dayanıklılığı arttırmak için konut ve arazi araştırması gibi periyodik araştırmalar yürütmüştür (Zhang vd. 2022). Yerel yönetimler, evlerini yeniden inşa etmeye gücü yetmeyen düşük gelir grupları ve yaşlılar için kira yardımı sağlamıştır (Ishiwatari, 2021). Fakat yerel yönetimler engelli kişilere tahliye merkezleri hazırlamak için koordinasyon sağlayamaması ve kadınların ihtiyaçlarına uygun şekilde yanıt vermediği için kapsayıcı politikalar yürütemediği konusunda eleştirilmiştir (Ishiwatari, 2021; Aldrich, 2015). Depremin ardından yerel yönetimler özel sektörün lojistik, inşaat, tıbbi hizmetler ve iletişim gibi konularda müdahale faaliyetlerine²⁸ katılmasını sağlamak için ön anlaşmalar imzalamıştır (Ishiwatari, 2021). Günümüzde afetlerin her aşamasında merkezi yönetim, 47 il hükümeti ve 1718 belediye (şehirler, kasabalar ve köyler) ortak hareket etmektedir (Aoki, 2016). Merkezi yönetim yerel yönetimlere finansal destek sağlamak için çok çeşitli programlar yürütürken²⁹ (Ishiwatari, 2021), yerel yönetimler afet yönetiminin her aşamasında faaliyet göstermektedir. Mevcut düzenlemelere göre afet yönetiminin azaltma, hazırlık ve acil durum müdahalesinden kurtarma ve yeniden inşaya kadar uzanan çoğu faaliyetinde il yönetimleri ve belediyelerin sorumlulukları bulunmaktadır (Dollery vd. 2020, Aoki, 2016). Belediyeler, yerel afet yönetim planları oluşturmak, acil durum operasyonları yürütmek, uyarı sistemleri oluşturmak ve tahliye emirleri vermekten sorumludur (Ishiwatari, 2021). Kısaca

²⁵ Afet müdahalesinin yürütüldüğü koordinasyon merkezleri.

²⁶ Karşılıklı yardım anlaşmalarının kapsamı; yardım malzemeleri ve ekipmanları sağlamak, sağlık ekipleri, mühendisler ve uzmanlar göndermek; geçici barınak sağlamak, gönüllüleri koordine etmek, etkilenen kişileri kabul etmek ve anlaşmalı olunan yerel yönetim personelinin ayrıca rehabilitasyon çalışmalarına da katılmasını kapsamaktadır (Ishiwatari, 2021:4).

²⁷ Ajansın kamu görevlileri, Arazi, Altyapı, Ulaştırma ve Turizm Bakanlığı (MLIT), Tarım, Ormanlık ve Balıkçılık Bakanlığı, Ekonomi, Ticaret ve Sanayi Bakanlığı, Çevre Bakanlığı ve Maliye Bakanlığı gibi çeşitli ulusal düzeydeki bakanlıklardan seçilen bürokratlardan oluşmaktadır. Ajansın merkezi Tokyo'da olup, Tohoku bölgesindeki Iwate, Miyagi ve Fukushima illerinde birer bölge bürosu bulunmaktadır. Ajansın denetimi Yeniden İnşa Bakanlığı'na aittir (Mukherji vd. 2021:4). Japon Yeniden Yapılandırma Ajansının ana rolü uygulama değil koordinasyondur (Ishiwatari, 2021:5).

²⁸ Bu faaliyetler süpermarketler, eczaneler, hastaneler vb. yerlerde stoklanan malzemeler de yardım malzemesi olarak kullanılabilir (Ishiwatari, 2021:4).

²⁹ Arama kurtarma, müdahale aşamasında yardım malzemeleri, geçiş barınakları, insanlar ve endüstri için günlük yaşamın rehabilitasyonu ve iyileşme için yeniden yapılanma için sübvansiyonlar sağlamak gibi doğrudan mali destek sağlamaktadır (Ishiwatari, 2021:2).

merkezi yönetimin görevi yerel yönetimlere rehberlik etmek ve finansal ve teknik destek sağlayarak yerel yönetimlerin koordinasyonunu iyileştirmek olmuştur. Ülkede toplum temelli kuruluşların birkaç yüzyıllık geçmişi (Ishiwatari, 2021) olmasına rağmen son dönemde öneminin artmaya başladığı görülmektedir. Daha koordineli ve kapsamlı bir kurtarma çalışmasının gerçekleştirilmesi için afet müdahale planlarına topluluk grupları dahil edilmektedir (Kaim ve Kubbe, 2025). Afet yardımı konusunda yerel yönetimlerle kâr amacı gütmeyen kuruluşlar arasında iş birliğine dayalı bir kurumsal birim oluşturulmuştur. İl yönetimi içinde yer alan Sosyal Yardım Konseyleri (Prefectural Councils of Social Welfare) aracılığıyla yerel yönetimler afet yardımı için kâr amacı gütmeyen kuruluşlar ile gönüllüleri bir araya getirmektedir (Dollery vd. 2020). Bu iş birliği ile kâr amacı gütmeyen kuruluşlar (gönüllü kuruluşlar) afet yardımı için gerekli bilgi, malzeme, beceri ve gönüllü sağlarken, yerel yönetimler bu kuruluşlara yasal yetki ve gönüllülere bütçe sağlamaktadır.

4.2. Türkiye’de Afet Yönetişiminde Yerelleşme ve 6 Şubat Depremleri

2000 sonrasında hem yerel yönetim hem de afet yönetimi mevzuatında yapılan değişikliklerde yerel yönetimlere afet yönetimi konusunda daha fazla görevler verilmiştir (Öçal, 2024). İlerleyen süreçte afet yönetiminin yönü devamlı yerelleşmeye odaklanmıştır. Yerel yönetimler, afet yönetiminin bütün aşamalarında yer alması sayesinde sistemin yapı taşlarından biri haline gelmiştir (Sezer ve Tozbey, 2023). Afet evreleri diğer adıyla tehlike döngüsü kavramı etkili olmaya başlamış fakat farklı aktörlerin bu evredeki görev ve sorumluluklarının net belirlenememesi yönetimde karmaşıklığa neden olmuştur. 2009 yılında ana aktör AFAD’ın devreye girmesiyle afet yönetimi tek bir çatı altında toplanmıştır. Türkiye Afet Müdahale Planı’nın 2014 yılında yürürlüğe girmesiyle yönetim mekanizmasında sorumluluk alanları gözetilerek aktörler arasında birincil ve ikincil sorumlulukları gözetten bir paylaşım söz konusu olmuştur. Planda yerel yönetimlere “Beslenme”, “Lojistik”, “Psikososyal Destek”, “Enkaz Kaldırma” gibi hizmetler için görevler verilmiştir (Erkek, 2024). Yerel yönetimler çerçevesinde incelendiğinde ise Türkiye’de büyükşehir belediyeleri ve belediyeler afet yönetiminde çeşitli yasal sorumluluklara sahip olmuştur. 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ile büyükşehir belediyeleri, doğal afetlere yönelik planlama yapmak, riskli yapıları tahliye etmek ve diğer belediyelere destek sağlamakla yükümlü (Madde 7/u) olmuştur. 5393 sayılı Belediye Kanunu’nu ile afet ve acil durum planlarının hazırlanması belediyelerin (büyükşehir olmayan illerdeki belediyelerin) görevleri arasında (Madde 53/1) sayılmıştır. 2018’de yapılan değişiklikle, afet durumlarında belediyeler arası iş birliği, İçişleri Bakanı’nın izniyle Meclis kararı olmaksızın mümkün hâle gelmiştir (Madde 75/4). İl özel idaresine ilin özelliklerini de dikkate alarak gerekli afet ve acil durum plânlarını yapması, ekip ve donanımı hazırlaması görevi verilmiştir (Madde 69/1). Maddeler incelendiğinde yerel yönetimlerin afet konusunda daha çok afet sonrası evrede yetkilendirildiklerine ulaşılmıştır (Güven ve Kızılkaya, 2023). 2015 yılında Büyükşehir Belediyelerinin ve İl Özel İdarelerinin Afet ve Acil Durumlar ile Sivil Savunmaya İlişkin Hizmetler Kapsamındaki Yatırımlar İçin Ödenek Ayrılmasına Dair Yönetmelikte “Büyükşehir belediyelerinin yılı bütçesinde gerçekleşen en son yıl bütçe giderinin binde biri oranında afet ve acil durumlar ile sivil savunmaya ilişkin hizmetler kapsamındaki yatırımlar için ödenek ayrılır” ifadesi yer almıştır. 6 Şubat depremi sonrası Türkiye Afet Risk Azaltma Planı’na (TARAP) dair güncellemeler önem taşımaktadır. Bir afet anında dayanışma ve iş birliğinin tesis edebilmesi için sadece yerel yönetimlerin kendi sınırlarında değil ulusal sınırların tamamında örgütleyici işlevlerinin olmasının gerekliliği TARAP’ta yer almıştır. TARAP yerleşimlerin yakınlıklarını gözeterek bölgesel bir ağın oluşturulması için afet anı ve sonrasında oluşabilecek tüm olumsuzluklara karşı beraber hareket etmenin yolunu açmıştır. 6 Şubat depremi sonrası Meclis Deprem Araştırma Komisyonu Raporu’na göre (2023); Büyükşehir Belediyelerinin “Afet ve Risk Azaltma Daire Başkanlığı”, “Kentsel İyileştirme Daire Başkanlığı” oluşturması aynı zamanda yatay bir yönetimi gözeterek olası depremler karşısında merkezin karar süreçlerini beklemeden yerel yönetimlerin yerel halkla beraber ve merkezi kurumlarla (AFAD ve AFAD’ın taşra örgütlenmesi) koordineli bir şekilde hareket etmesine dayanan bir yapı üzerinde durulmuştur. Her bir mahallenin ihtiyacı gözetilerek afet gönüllülerinin örgütlenmesinin gerekliliğine dair bir madde ile her ilde AFAD’a bağlı danışma kurulu oluşturulması ve bu kurullarda yerel yönetimlerin ve sivil toplum örgütlerinin yer almasının gerektiği üzerinde durulmuştur. Yerel yönetimlerde afet hazırlığı ve müdahalesi alanında uzmanlığı bulunan norm kadroların istihdam edilmesi ve yerel yönetimlerin afet risklerini azaltmaya yönelik ayırdıkları ödeneği etkin kullanımının sağlanmasına dair maddeler ele alınmıştır. Afetlere ilişkin vatandaşların aktif katılımını önceleyen girişimlerin yerel yönetimler tarafından merkezle koordineli olarak ele alınmasının yolu açılmaktadır. 6 Şubat depremleri sonrası Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile büyükşehir

belediyeleri bünyesinde “Afet İşleri Daire Başkanı”, ilçe belediyelerinde ise “Afet İşleri Müdürü” için norm kadro oluşturulmasına karar verilmiştir (Güven ve Kızılkaya, 2023). 2024 yılında çıkarılan Türkiye Afet Sonrası İyileştirme Planında (TASİP) ise yerel düzeyde yönetim ve organizasyonun önemli paydaşlarından biri olarak belediyeler sayılmıştır. Yerel düzeyde TASİP kurul üyesi olarak görülen yerel yönetimler afetten etkilenen yerleşime ilişkin iyileştirme faaliyetlerinin yürütülmesine olanak sağlayacak koordineli bir yönetim ve operasyon yapısı ile süreci oluşturma ve sürdürme görevi ile donatılmıştır. 2024-2028 On İkinci Kalkınma Planının 955. maddesinde yerel yönetimlerin afetlerle mücadele kapasitesinin geliştirilmesi sağlanması ve alt başlıkta da finansal destek mekanizmaları oluşturulması politika ve tedbirler arasında yer almaktadır. Planda afet konusunda merkez yerel yönetim arasında veri paylaşımının yer alması önem taşımaktadır.

4.3. Değerlendirme ve Türkiye’ye Dair Öneriler

İncelenen üniter devletlerin (Türkiye’de) ademi merkezileşmeye dair adımları afet yönetimine de etkide bulunmuştur. İncelenen on ülkenin yüzde yetmiş yarı merkezîyetçi bir yapı gösterirken sadece yüzde otuzu merkezîyetçi yapıdadır (Tablo 1). İtalya, Çin ve İran yukarıdan aşağıya yaklaşımı ve emir komuta uygulamasını devam ettirmiş hatta daha da merkezileştirmiştir (Tablo 1). Deprem konusunda kırılabilirliğe sahip hemen hemen her ülke afet yönetimine dair kararlarını büyük çaplı depremlerden sonra güncellemiştir. Güney Kore görece az depreme maruz kalması, ancak yeni yeni bölgesinde deprem yaşaması nedeniyle; Endonezya deprem sonrası oluşan tsunami ve sel konusuna daha fazla yöneldiği için bu ülkelerde deprem odaklı örnek olaylardan bahsedilememiştir. Yarı merkezîyetçi afet yönetimine sahip üniter devletlerde merkezi yönetimlerin rolü tamamen ortadan kalkmamış, daha ziyade koordinasyon görevinden sorumlu tutulmuştur. Büyük çaplı afet felaketlerinde benzer şekilde merkezi yönetim; bütçe, personel ve ekipman sağlayan rolünü de bırakamamıştır.

Tablo 1. İncelenen ülkelerin Afet Yönetimlerinin Ademi Merkezîyetçi/Merkezîyetçi Rolünün Belirlenmesi³⁰

Üniter Devletler	Afet Yönetimleri	Yerel Yönetimlere verilen roller
Yeni Zelanda	Yarı merkezîyetçi	Katılımcı rolü
Şili	Yarı merkezîyetçi	Hizmet rolü
İtalya	Merkezîyetçi	Yerel yönetimlerin adı yok
Yunanistan	Yarı Merkezîyetçi	Eğitim rolü
İran	Merkezîyetçi	Yerel topluluklara yakınlık (şikayetler)
Çin	Merkezîyetçi	Yerel yönetimler bir vitrin
Güney Kore	Yarı merkezîyetçi	Katılımcı rolü, Hizmet rolü
Endonezya	Yarı merkezîyetçi	Hizmet rolü (özellikle güvenlik), Eğitim rolü
Japonya	Yarı merkezîyetçi	Bilgi sağlama rolü, Katılımcı rolü, Hizmet rolü, İşbirlikçi rolü
Türkiye	Yarı merkezîyetçi	Hizmet rolü.

Yerel yönetimlerin afetlerin üstesinden gelebilmesinde doğal afetlerin sıklığı ve büyüklüğü belirleyici olmuştur (Lee, 2019). Schneider’ın ademi merkezileşmeyi sadece federal devletlere ait olarak düşünmesi 3.1’de yer alan ülkeleri tam anlamıyla karşılamamıştır. Özellikle Japonya federal devletlerden farkı kalmayacak düzeyde yerelleşmeye önem vermiştir. D’Alessandro ve Fusi (2025)’nin yaptığı çalışmanın sonunda Kaliforniya ile Japonya’nın birbirine özellikle sismik hareketlere dayalı afetlerle mücadelede yakın olduklarına fakat Japonya’nın kurumları güçlendirme ve eğitim konusunda çok daha ileride olduğuna ulaşmıştır. Japonya yarı merkezîyetçi bir afet yönetim yapısına sahip olmasına rağmen diğer ülkelerden farklı olarak her bir deprem felaketinden ders çıkarmıştır. İkinci Bölümde yer alan yerel yönetimlerinin afetteki rolleri ile Japonya neredeyse birebir eşleşmektedir. Yerel yönetimlerin hem merkezi yönetim hem de sivil toplumla iş birliği halinde olması, katılımcılığı planlamanın her aşamasına dahil etmesi, hizmet rolünü özel sektör ve sivil toplumla paylaşması ve her aşamada iletişime önem vererek bilgi sağlama Japonya’yı en iyi uygulama örneği haline getirmektedir (Tablo 1).

Japonya’da yerel yönetimlerin bütçesinde afetler için ayrı bir kalem oluşturulması ve gönüllülüğe önem verilmesi de diğer olumlu yönlerinden biridir. Japonya’da yerel yönetimler düzeyinde sadece sürekli öğrenme konusunda eksiklik görülmekle birlikte kapsayıcı politikaların yakın zamanda dile getirildiğine ulaşılmaktadır. Bunun yanında Yunanistan sürekli öğrenme için özellikle kamuoyunun bilinçlendirilmesinde yerel

³⁰ Bu tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

yönetimlerin girişimlerini önemsemektedir. Hem Yunanistan hem de Japonya tatbikatlar noktasında tüm paydaşların katılımını önemsemekle birlikte her yerleşimde risklerin standart olmamasından hareketle (Ginsberg, vd. 2020) eğitim ve tatbikatlarda yerleşimin özelliklerinin göz önünde bulundurulmasının gerekliliğini vurgulamıştır. İran örneğinde olduğu gibi kırsal alanlarda toplumun kendiliğinden süreci yönettiği de görülmektedir. Yunanistan'da toplum tabanlı örgütlenmeler olumlu karşılanmıştır. Yunanistan ve Yeni Zelanda afet yönetimindeki sorununu yetki çatışmasında görmektedir. Güney Kore'nin iş birliği de sadece bir söylem olarak kalmış iş birliğinin başarısızlığı afet yönetimine yansımıştır. Yerel yönetimlerin afet sürecinde kamu hizmetlerini özelleştirmeye dair adımları söz konusu olmuş, Şili ve Yeni Zelanda'da gerçekleştirilen uygulamalar istenilen başarıya ulaşmazken; Endonezya ve Japonya başarıya ulaşmıştır. Türkiye'ye dair öneriler genellikle Japonya üzerinden ele alınmaktadır. Çünkü Japonya afet yönetişimini en ince ayrıntısıyla ele alan ve yarı merkeziyetçiliğin içinde ademi merkeziyetçi uygulamaları önceleyen örnek bir ülkedir.

Yerel yönetimlerin yerel afet risk azaltma stratejisini yasal bir zemine dayandırması önemlidir (Amaratunga, 2018). Büyük çaplı depreme müdahale esnasında Yeni Zelanda'ya benzer şekilde merkezi yönetimin ağırlığı artırılmalı ve koordinasyon tek elden sağlanmalıdır. Müdahale süreci sonrası tüm faaliyetler yeniden yerel yönetimlere aktarılmalıdır. Çünkü afetlerin karmaşıklığının üst düzeyde olduğu ve belediyelerin kendisinin de afettede olduğu müdahale anında tek bir birimin koordinasyonuna ihtiyaç duyulmaktadır (Öçal, 2024). Yunanistan'da birçok paydaşın bir araya geldiği Sivil Koruma Birimlerinin altında yer alan ofislerde ve koordinasyon merkezlerinde yerel yönetimler önemli paydaştır. Türkiye'de yerel yönetimlerin afet sürecine etkin katılımı noktasında yapılan girişimler yakın zamanda hız kazansa da afet yönetiminin yerel düzeyde sevk ve idaresi illerde vali tarafından yürütülmektedir (Güven ve Kızılkaya, 2023). Bu düzen ise doğal olarak merkezi yönetimin üst; yerel yönetimlerin ast gibi görüldüğü bir hiyerarşi oluşturmaktadır (Şahin, 2020). Merkezi yönetimin taşra örgütlenmesine dayalı merkeziyetçi bir kurumsal yönetim yerine vali ve belediye başkanının ortak hareket edeceği iş birliği bir yönetime ihtiyaç duyulmaktadır. AFAD başkanlığında yerel yöneticilerin görüşlerinin hesaba katılması gerekmektedir. Aynı zamanda yerel yönetimlerin de söz sahibi olacağı planlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu süreç Japonya, Yunanistan ve Şili'de söz konusu olmuştur. Şili ve Yunanistan başarılı olamazken Japonya başarılı sonuçlar elde etmiştir. Japonya planların kafa karışıklığına neden olmaması için merkezi bir kurum olan Japonya Yeniden Yapılanma Tasarım Ajansı'nı kurmuştur. 2011 depreminden sonra yerel yönetimlere rehberlik eden bu ajans sayesinde tüm konutlarının inşası ve dönüşümü 2019 yılında bitirilmiştir (Ishiwatari, 2021). Buradan hareketle eşgüdüm çakışması veya eşgüdüm boşluğu sorunlarının ortaya çıkmasının önüne geçilerek planların hazırlanması (Koç, 2024) kolaylaşmıştır. Merkezi yönetim planlama rehberi hazırlanması gerekmektedir. Bu rehberin yerel düzeyde tüm birimlerin (yerel yönetim, yerel sivil toplum örgütü ve gönüllüleri dahil eden) stratejik planlama yapar gibi afet müdahale/iyileştirme planlaması yapması için hukuki dayanak oluşturulmalıdır. Hermansson'un 2019 yılında Van depremi sonrası yaptığı çalışmada afet sonrası planlamalara sadece merkezi yönetimlerin hâkim olmasının hem merkezi-yerel uçurumu derinleştirdiğine; hem de merkezi bakış açılarını somutlaştırıp yeniden canlandırdığına ve sonuçta ademi merkeziyetçiliğe meydan okunduğuna ulaşılmıştır.

Afet riskinin azaltılması için yerelleşme gerekliliği konusunda literatürde geniş bir mutabakat olsa da hangi eylemlerin yerel yönetimler ya da merkezi yönetim tarafından yerine getirilmesi gerektiği konusunda net bir sınır çizilmelidir (Malalgoda vd. 2010). Ülkeler yerelleşme yoluna girmeden önce, başlangıçta verimli ve kapsamlı bir afet yönetim sistemine sahip olup/olmadıklarını kontrol etmelidir (Bae vd., 2016). Çünkü afet müdahale sürecindeki kritik bir uygulama boşluğu, müdahale için belirlenen iddialı hedefler ile bu süreçleri etkili bir şekilde yönetme kapasitesi arasındaki uyumsuzluktan kaynaklanmaktadır (Okunola, 2025). Yunanistan ve Endonezya'da karmaşıklığa neden olacak düzeyde (yetki çelişkilerine ya da çatışmaların) bir yerelleşmeden kaçınmak gerekir. TAMP ile Afet ve Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliği arasındaki hukuk karmaşasının çözülmesi gerekmektedir. Çünkü TAMP'ta Afet Barınma, Altyapı ve Arama-Kurtarma Grubu'nun ana çözüm ve destek çözüm ortaklarına yerel yönetimler dahil edilmezken; Yönetmeliğin 15. maddesinde bu görevler yerel yönetimlere bırakılmıştır (Koç, 2024).

Yerel yönetimler, toplumun tamamının müdahalesini ve toparlanmasını ilerleten ortaklıkları güçlendirmek için komşularıyla ağlar oluşturarak, sürdürerek ve genişleterek toplum yararına iş birliği yapmada (Dzigbede vd. 2020) önemli bir aktördür. Komşu belediyeler benzer risk durumlarına sahip olma eğiliminde olduğundan

iş birliği benzer tehlike ve tehditlerin ele alınmasında faydalı olabilmektedir. Belediyeler arası iş birliği, bilgi transferi için bir arena olarak fayda sağlayacaktır (Betten v.d. 2021). Yerel yönetimlerin birbirlerinden öğrenmesi Sendai çerçevesinde yer alan önemli bir husustur. Özellikle Büyük Doğu depreminde komşu kentler arasında yapılan karşılıklı sözleşmelerle birçok hizmet sağlanabilmektedir. TAMP içinde afet destek il grupları yer almaktadır. Benzer bir yapının komşu belediyeler ve il özel idareleri çerçevesinde gözetilmesi de önem taşımaktadır. Özellikle iki il sınırında bulunan kırsal alanlarda komşu kentler arası iş birliği fayda sağlayabilecektir. Kentler arası iş birliği belediye personelinin deneyimine katkı sağlayabilecektir. Japonya'ya benzer şekilde afetten etkilenen bölgelerde bilgi ve deneyim kazanan belediye personeli kendi bölgesinde bir afet ortaya çıktığında özellikle hızlı müdahale anlarında deneyimli bir şekilde var olabilecektir (Ishiwatari,2021). Yerel yönetimlerde afet hazırlığı ve müdahalesi alanında uzmanlığı bulunan norm kadroların istihdam edilmesiyle, yerel yönetimler kendi personelini afetler konusunda bilinçlendirebilecektir. Merkezi yönetim, bir kriz anında yerel yönetimlerle hızlı ve etkili bir iş birliğine olanak tanıyan bir sistem geliştirmeli ve afet yönetiminde yerel aktörlerin güçlü yönlerini ortaya çıkarmanın yollarını araştırmalıdır (Bae vd. 2016). Merkezi ve yerel yönetimler arasındaki iş birliği ile sorumluluk, uzmanlık, bilgi, mali kaynak ve iletişime dair görev ve sorumlulukların paylaşılması gerekmektedir (Küçükyağcı, 2024, Baş, 2024). Yerel yönetimler hukuki dayanak ile kendilerine yüklenen sorumlulukları yerine getirebilmek için afet konusunda hazırlıklı olmalıdır (Erkek, 2024). Belediye düzeyinde farklı paydaşlar, kentsel kaynaklı riskleri geniş bir çerçevede ele almak için bir araya gelmelidir (Ginsberg, 2020). Özellikle belediye meclislerinin yerel düzeyde planlama ve uygulamada ve afet riski azaltım yönetimi konusunda duyarlı hale getirilmesi ve topluluk direncinin aşağıdan yukarıya doğru güçlendirilmesi gerekmektedir. Örneğin Japon toplumunda sosyal sermayenin nispeten yüksek olması vatandaş katılımı için etkili kamu politikaları geliştirmeyi daha kolay hale getirmektedir (Dollery vd., 2020). Güney Kore'de de yerel yönetimler etkilenen bölgelere insani (gönüllü) ve maddi destek sağlamaktadır. Türkiye'de yerel halkın katılımcı mekanizmalarla katılımını sağlayabilecek birimlere ihtiyaç duyulmaktadır. İncelenen ülkelerin yarısında katılımcı mekanizmaları önceleyen uygulamaların eksikliği eleştirilmektedir. Çin'den yola çıkarak kentsel nüfusu yoğun ve deprem riski çok yüksek olan belediyelerde depremden sorumlu birimler oluşturulabilir. Türkiye'de 6 Şubat depreminin ardından sadece dört kentte belediye düzeyinde birim oluşturulmuş hatta depremden etkilenen kentler arasında sadece ikisi (Adana ve Malatya) Afet İşleri Daire Başkanlıkları kurmuştur (Öçal, 2024). Bu nedenle özellikle deprem riski yüksek belediyelerin teşkilatlarında depreme ilişkin alt kurumların olması önem taşımaktadır. Hatta deprem ya da afet odaklı kent konseyleri oluşturularak günümüzde incelenen üniter devletlerin sorun olarak gördüğü katılımcılık ve kapsayıcılığa da çözüm sunulabilir.

Yerel yönetimler, erken uyarı sistemleri gibi afet riskini azaltmaya yönelik yeni araç ve teknolojileri organize etmek, geliştirmek, denemek ve bunları politika öncelikleri haline getirmek için daha uygun konumdadırlar (Malalgoda vd. 2018). Bu nedenle Türkiye'de erken uyarı sistemlerinin geliştirilmesinde yerel yönetimlerin uluslararası kuruluşlardan hibe alabilmesini ya da özel sektörle iş birliği yapabilmesini destekleyecek projeler için teşvik edilmesi gerekmektedir. Endonezya'da olduğu gibi teknolojik gelişmeler ve lojistik konularında özel sektörden faydalanılabilir. Hukuki düzenlemeler ve planlamalarda bu konu özellikle yer almalıdır. TAMP'ta özel sektörün sadece adı yer almakta; özel sektörü somutlaştıran faaliyetler yer almamaktadır (Koç, 2024). Japonya'da 2011 sonrası yerel yönetimler, özel şirketlerle doğal afet müdahale aşamasına ilişkin ön anlaşmalar imzalamış, ön anlaşmalara dayanarak; yerel inşaat şirketleri depreminin meydana geldiği gün yollardaki enkazı temizlemeye başlamıştır. Bir hafta gibi kısa bir zamanda harap olmuş bölgelere giden yolları açarak kurtarma ve yardım faaliyetlerine katkıda bulunmuştur (Ishiwatari,2021). TASİP'te sadece ulaşım konusunda yerel yönetimler ve bakanlıklara alternatifli altyapı sistemlerinin planlanmasına dair eylem oluşturulmuştur. Bu nedenle Japonya'ya benzer şekilde lojistik, inşaat, tıbbi malzemeler ve iletişim konusunda özel sektörle iş birliği yapılabilmesine olanak sağlayacak hukuki bir zemine ihtiyaç vardır. Bu iş birlikleri hem merkezi hem de yerel bütçeyi rahatlatılabilecektir. Türkiye hala hızlı kentleşme ve kentsel yenileme programlarında yetersiz uygulama ve bu programlara yönelik sınırlı fona sahip olması nedeniyle depreme yönelik önlemlerin alınmasında zorluklarla karşı karşıyadır (D'Alessandro ve Fusi, 2025).

En önemli konu ise yerel yönetimlerin gerekli beceri ve yeterli bütçe ile donatılmasına dairdir. Çoğu durumda kapasite geliştirmenin genellikle üst düzey kurumlar/kuruluşlar ile alt düzey aktörler arasındaki iş birliği yoluyla ortaya çıkması beklenir (Djalante, 2011). Afet müdahale aşamasında merkezileşmenin

gerçekleşebileceğini de göz önünde bulundurularak yerel yönetimler bir kenara atılmamalı yerel ve merkez arasında dengede bir ilişki yürütülmelidir. Dengenin başarısını arttırabilmek adına afet öncesi ve sonrası yerel yönetimler ve profesyonel merkezi birimlerle birlikte topluluk üyeleri gönüllü faaliyetlere dahil edilmelidir (Sisto vd. 2024). Gönüllü sayısındaki artış yerel düzeyde eğitilmiş ekiplerin oluşturulmasına katkı sunacaktır. Deprem yönetimi ve hazırlığı konusunda kamuoyunun bilgi eksikliği afet yönetimini kötüleştirebilmektedir. Kamuoyunun yerel yönetimin afet planından haberdar olmasını (Dzigbede vd. 2020) sağlamak için belediyelerin merkezi birimlerle ortak ve kamuoyunu bilinçlendirecek eğitimlere yönelmesi aynı zamanda Yunanistan’a benzer şekilde bilgilendirici kampanyalar oluşturması gerekmektedir. Sürekli öğrenme yolunun yerel yönetimler tarafından benimsenmesi sağlanmalıdır³¹. Özellikle sivil toplum kuruluşlarıyla ortak çalışmalar yürütülmelidir. Afet yönetiminde kaynakların etkin ve verimli kullanılması yanında afetler için bütçe ayrılması önemlidir. Bütçe ve kaynak kullanımı konusunda hem yerel yönetimlere hem de merkezi yönetimlere görev düşmektedir. Merkezi yönetim afetin sebep olduğu hasarların yerel yönetimlerin beklenmedik bir şekilde bütçelerini zorlayabileceğinden hareketle; yerel yönetimlerin bütçesindeki afet kalemini güncellemelidir (Lee, 2019). Japonya’da merkezi yönetimler yerel bütçenin büyük ölçekli afetlerle baş etmede oldukça sınırlı olduğunu tespit etmesi halinde, yerel yönetimler tarafından alınan tedbirlere sübvansiyon desteği sağlayabilmektedir (Bayra, 2021). Örneğin Büyük Doğu Depreminde afetzedeleri daha güvenli alanlara yerleştirmek için yerel yönetimlere mali destek sağlamıştır. Yerel yönetimlerin ulusal bütçeden yararlanabileceği gelirin arttırılması ile bu birimlerin afete olan ilgisi de artabilecektir (Bae vd. 2016). Japonya’dan hareketle tüm yerel kırılğan grupların ihtiyaçlarını karşılayacak ve gönüllülere bütçe sağlayacak şekilde yerel yönetimlere afet bütçesi verilmesi sağlanmalıdır. Yerel yönetimlerin özellikle kırılğan grupların sayısını ve yerleşim alanlarını gözeterek bir haritalama sistemi oluşturması da gereklidir. Bu durum incelenen ülkelerin göz ardı ettiği ve en çok dile getirilen şikayetler arasında yer almaktadır. Yerel yönetimler açısından yerel planların merkezi bütçeye uygun olması gereklidir (Putra ve Matsuyuki, 2020). Şili örneğinden hareketle kamu harcamalarında önceliklerin tespitinde dikkatli ve seçici olunması gerekmektedir. Yerel yönetimler mali destekleri, eşitsizlikleri ve sosyal adaletsizlikleri göz önünde bulundurarak kullanmalıdır (Dzigbede vd. 2020). Merkezi yönetim buradan hareketle kayırmacılığı engelleyen tedbirler almalıdır. Türkiye’de nitelikli teknik personel ve ekipman eksikliği, yetersiz bütçe ve eğitim hala devam eden eksiklikler arasında yer almaktadır (Baş, 2024, Küçükyağcı, 2024). Hermansson (2019) belediyeler özelinde yaptığı mülakatlarda artan sorumluluklarının mali ve insan kaynaklarındaki artışla örtüşmediğini belirtmiştir. Belediyelerin mali açığa sahip olduğu Kamu Harcamalarını İzleme Platformu’nun 2024 yılı 6 Şubat Depremi Öncesi ve Sonrası Büyükşehir Belediyelerinin Afete Yönelik Bütçeleri başlıklı raporunda yer almıştır. Bu raporda belediyelerin 6 Şubat öncesi ve sonrası afete ilişkin bütçelerinde ayırdıkları paylarda sadece %0.12’lik bir artış olduğuna ulaşılmıştır. Bu nedenle yerel yönetimlerin afet yönetimi becerilerinin güçlendirilmesi ve görev ve sorumluluklarına yönelik kapasite ve kaynakla donatılması (Sezer ve Tozbey, 2023) gerekmektedir. Yetki ve sorumluluklar açısından birimler arasında her ne kadar sınırlar çizilse de yerel yönetimlerin mali ve personel eksiklikleri giderilmeden, afet yönetimine dair faaliyetlerin tamamen ademi merkezileştirilmesi gelecekte daha büyük felaketlere yol açabilir (Kita, 2017). Bu nedenle personel ve mali açıdan kurumsal bir güçlendirme olmaksızın başarıya ulaşmak mümkün görünmemektedir.

3. SONUÇ VE ÖNERİLER

Afet yönetişimi kamu özel sektör ve sivil toplum örgütlerini bir araya getiren bir şema özelliği taşımaktadır. Yönetişim felsefesi yönetimin bir kenara atılması değil, farklı aktörlerin bir araya gelerek aynı hedef ve amaç uğruna eylem ve faaliyette bulunması anlamına gelmektedir. Üniter devletler siyasal, kültürel ve yönetsel farklılıklarına rağmen afetler konusunda yönetişim kavramını bir çatı kavram olarak kullanmaktadır. Yerelleşmenin 2000’li yıllardan itibaren ön plana çıkmasıyla yerel yönetimlere dair dönüşüm afet yönetişiminde yerelleşmeyi beraberinde getirmiştir. İkinci bölümde yerel yönetimlerin afet yönetiminde rolü belirlenmiştir. Bu roller katılım, hizmet, bilgi ve eğitim ile iş birliği olarak sıralanmaktadır. Yerel yönetimlere ilişkin eleştiriler genel çerçevede ele alınmıştır. Bu bölümde aynı zamanda genellikle üniter ülkeler seçilmekle birlikte, federal devletler arasında yerel yönetimleri baskı altında tutan devletlerden örnekler dipnotta yer almıştır. Üçüncü bölümde üniter devletler inceleme konusu yapılmıştır. Özellikle depreme maruz kalan üniter

³¹ Karayipler örneğini inceleyen Pelling belediyelerin sivil koruma ve acil durum hazırlığını gündemine almasıyla bile öğrenmeye katkı sunduğunu ifade etmiştir (2021: 405). Ayrıntılı bilgi için: Pelling, M. (2011). Urban governance and disaster risk reduction in the Caribbean: the experiences of Oxfam GB. *Environment & Urbanization*, 23(2), 383-400. <https://doi.org/10.1177/0956247811410012>.

devletler seçilmiş ve devletlerin afet yönetimi merkeziyetçilik ve ademi merkeziyetçilik yönünden incelenmiştir. Yarı merkeziyetçi tüm üniter devletlerde devletin rolü tamamen ortadan kalkmamış yönlendirici ve koordinasyon sağlayıcı rol ile donatılmışlardır. Bununla birlikte bir çelişki gibi görülse de büyük çaplı afetlerden sonra aşağıdan yukarıya dayalı yaklaşımlara olan ilginin arttığına ulaşılmıştır. Her büyük çaplı afetten sonra yerel düzeyde teknik beceri, bütçe ve personel konularına dair düzenlemeler söz konusu olmuştur. Devletler yerel yönetimlerle hem müdahale esnasında görev ve sorumluluğu paylaşmış hem de iyileştirme sonrası yerel yönetimleri planlamalara dahil etmiştir. Değerlendirme ve önerinin yer aldığı alt başlıkta Türkiye'nin diğer ülkelerle paralellik gösterdiğine özellikle hukuki düzenlemeler aracılığıyla yerel yönetimlerin adının daha fazla geçtiğine ulaşılmıştır. 6 Şubat depremleri sonrası düzenlemelerde yerel yönetimlerin merkez ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirlikçi rolü, katılımı artırmaya dair yönü ve bilgi sağlamaya dönük rolü düzenlemelere konu olmuştur. Merkezi yönetim ve yerel yönetimlere ilişkin öneriler ayrı ayrı ele alınmakla birlikte, en iyi uygulama örneği olan Japonya'ya daha fazla yer verilmiştir. Yerel yönetimler çerçevesinde yerel yönetimlerde çalışan personelin afet eğitimi, kamuoyu bilgilendirmesi ve tatbikatlar düzenlenmesi, afet bütçesinin etkin ve verimli kullanılması, afet farkındalığı için katılımcı mekanizmaların oluşturulması ve dezavantajlı gruplarla bir araya gelinerek merkezi yönetimlere bilgi akışının sağlanması önerilmiştir. Merkezi yönetimlere ise yerel yönetimleri afetle mücadele ve yeniden iyileşme kapasitelerini arttıracak düzeyde bütçe ile donatması, yerel yönetim- özel sektör iş birliği, yerel afet planları (kırsal da içine alacak şekilde) ve yerel yönetimlerin afet sürecinin her aşamasında etkin rol oynaması için hukuki zemin hazırlaması önerilmektedir. Türkiye'de yerel yönetimler hukuki düzenlemelerle bazı görev ve sorumluluklara sahip olsa da bu birimlerin topyekûn hazırlıklı olmadığına ve merkezi yönetimin yerel yönetimleri istenilen düzeyde hazırlamadığına ulaşılmaktadır. Bu nedenle öneriler kademeli bir geçiş çerçevesinde ele alınmalı ve her defasında sınanmalı ve güncellenmelidir. Merkez ve yerel yönetim arasında yönetsel karmaşıklıktan uzak, birbirini suçlayıcı olmak yerine afet yönetiminin her aşamasında birbirini destekleyen ve iş birliğine dayanan dengeli bir afet yönetim sistemi geliştirilmelidir. İncelenen tüm ülkelerden elde edilen en temel veri afet yönetişiminin yerelleşmeden sonra toplum tabanlı ve kapsayıcı çalışmalara yöneleceğidir. Geleceğin afet yönetişimi yerel topluluk düzeyinde ve dezavantajlı grupları (kadın, çocuk, yaşlı, engelli ve göçmen) önemseyen afet yönetişimine odaklanmaktadır. Buradan hareketle yerel topluluğa hızlı ulaşan ve yerel sivil toplum örgütleriyle sürekli etkileşimde bulunan yerel yönetimlerin ağırlığının daha fazla artacağı ve yerel yönetimlerin afet yönetiminde yeni rolünün kapsayıcı politikalarla bütünleşeceği düşünülmektedir. İlerleyen zamanlarda yerel yönetimlerin afet yönetimine ilişkin birimlerinin katılım ve kapsayıcılık çerçevesinde değerlendirilmesine dayanan çalışmaların ve başkanlık sistemiyle yönetilen devletlerin afet yönetim sistemlerinin incelenmesine dair çalışmaların literatüre kazandırılması önerilmektedir.

Etik Beyan / Ethical Statement

Yazar, bu çalışmanın tüm aşamalarında akademik ve etik kurallara bağlı kaldığını ve kullanılan tüm kaynaklara usulüne uygun atıf yapıldığını beyan eder. / The author declares that academic and ethical standards were strictly followed throughout all stages of this study, and all utilized sources have been appropriately cited.

Etik Kurul Onayı / Ethical Approval

Yazar, bu çalışmanın etik kurul izni gerektirmediğini beyan eder. / The author declares that this study does not require ethics committee approval.

Çıkar Çatışması / Conflict of Interest

Yazar, bu makalede sunulan çalışmayı etkileyebilecek bilinen herhangi bir finansal çıkar çatışması veya kişisel ilişki bulunmadığını beyan eder. / The author declares that they have no known competing financial interests or personal relationships that could have appeared to influence the work reported in this paper.

Yapay Zekâ Beyanı / AI Declaration

Yazar, bu çalışmanın hazırlanma sürecinde yazım dilinin sadeleştirilmesi, İngilizce çeviri ve dil kontrolü amacıyla herhangi bir şekilde OpenAI ChatGPT (GPT-5) adlı üretken yapay zekâ aracından yararlanmamıştır. Metin bütünüyle yazarların bilimsel sorumluluğu altında son hâline getirilmiştir. The author declares that, during the preparation of this study, author never used the generative artificial intelligence tool OpenAI ChatGPT (GPT-5) solely for the purposes of simplifying the writing style, English translation, and language editing. All manuscript was completed entirely under the scientific responsibility of the author.

KAYNAKLAR

- Ahrens, J., Rudolph, P.M. (2006), The Importance of Governance in Risk Reduction and Disaster Management. *Journal of Contingencies and Crisis Management*, 14: 207-220. <https://doi.org/10.1111/j.1468-5973.2006.00497>.
- Aldrich D.P. (2015). The Emergence of Civil Society: Networks in Disasters, Mitigation, and Recovery. *Risk Governance The Articulation of Hazard, Politics and Ecology*. Springer.
- Alves, P. D., Carvalho R., Lima, A., Emanuel, L. (2025). The effectiveness of disaster risk management policies in Brazilian municipalities, *Papers in Regional Science*, Volume 104, Issue 3.1-10.
- Amaratunga, D. Malalgoda, C., Haigh, R., Panda, A., Rahayu, H. (2018). Sound Practices of Disaster Risk Reduction at Local Level, *Procedia Engineering*, Volume 212, 1163-1170. <https://doi.org/10.1016/j.proeng.2018.01.150>.
- Aoki, N. (2016). Adaptive governance for resilience in the wake of the 2011 Great East Japan Earthquake and Tsunami, *Habitat International*, Volume 52, pp. 20-25, ISSN 0197-3975. <https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2015.08.025>.
- Arefian, F. F. (2018). *Organising Post-Disaster Reconstruction Processes Housing Reconstruction after the Bam Earthquake*. Springer: Switzerland.
- Bae,Y., Joo, Y., Won S. (2016), Decentralization and collaborative disaster governance: Evidence from South Korea, *Habitat International*, Volume 52, pp. 50-56.
- Bakema, M. M., Parra, C., McCann, P., Dalziel, P., and Saunders, C. (2017). Governance in Shaky Societies: Experiences and lessons from Christchurch after the earthquakes. *Env. Pol. Gov.*, 27: 365–377. doi: 10.1002/eet.1764.
- Baş, K. (2024). Belediyelerin Afet Yönetimi Kapasitelerinin Değerlendirilmesi. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 22(54), 2098-2116.
- Bayra E., (2021). Büyük Doğu Japonya Depremi Sonrası Japon Mevzuatında Görülen Eksikliklerin Düzeltilmesi Bağlamında Deprem ve Hukuk, *Marmara Üniversitesi, Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 27 (2), 1191-1206.
- Betten, T., Pettersen, K.V., Albrechtsen E. (2021). Learning in municipalities after disasters. *Disaster Prevention and Management: An International Journal*, 30 (3): 400–411.
- Blackburn, S. (2014) The politics of scale and disaster risk governance: Barriers to decentralisation in Portland, Jamaica, *Geoforum*, Volume 52, 101-112.
- Bridge, S., Li, D. (2025). A Typology of disaster politics studies for political traditions: Example from studies of late imperial China, *International Journal of Disaster Risk Reduction*, Volume 125, 1-13.
- Choudhary, C., and Neeli, S. R. (2018). Good Governance to Achieve Resiliency and Sustainable Development. I. Pal, & R. Shaw (Eds.) içinde, *Disaster Risk Governance in India and Cross Cutting Issues* (pp. 245-259). Singapore: Springer.
- Córdova, M., Menoscal, J. and Flores, E.M. (2023). Governance and the design of post-disaster policies: a comparative analysis from Latin America and the Caribbean. *Disasters*, 47: 766-787.
- D'Alessandro, A., Fusi, S. (2025). Seismic Risk Prevention Policies in Italy, Japan, the United States (California), Chile, Turkey, and Greece: A Comparative Analysis of Prevention Strategies.
- Daly, P., Ninglekhu, S., Hollenbach, P., Duyne Barenstein, J., and Nguyen, D. (2017). Situating local stakeholders within national disaster governance structures: rebuilding urban neighbourhoods following the 2015 Nepal earthquake. *Environment & Urbanization*, 29(2), 403-424.
- Danar, O. R., Novita, A. A. (2024). Exploring the impact of collaboration on the implementation of disaster governance. *Cogent Social Sciences*, 10(1), 1-16.
- Dandoulaki, M., Lazoglou, M., Pangas, N., and Serraios, K. (2023). Disaster Risk Management and Spatial Planning: Evidence from the Fire-Stricken Area of Mati, Greece. *Sustainability*, 15(12), 1-24. <https://doi.org/10.3390/su15129776>.

- De Sisto, M., Shearing, C., Heffernan, T., and Sanderson, D. (2024). Reshaping disaster management: An integrated community-led approach. *Australian Journal of Public Administration*, 1–28.
- Djalante, R., Holley, C. and Thomalla, F. (2011). Adaptive governance and managing resilience to natural hazards. *Int J Disaster Risk Sci* 2, 1–14
- Drabek, T.E. (2018). Community Processes: Coordination. In: Rodríguez, H., Donner, W., Trainor, J. (eds) *Handbook of Disaster Research. Handbooks of Sociology and Social Research*. Springer, Cham.pp.521-551.
- Dollery, B., Kinoshita, Y., Yamazaki, K. (2020). Humanitarian co-production in local government: the case of natural disaster volunteering in Japan, *Local Government Studies*, Taylor & Francis Journals, vol. 46(6), 959-978.
- Douglas, M. (2016). The Urban Transition of Disaster Governance in Asia, *Disaster Governance in Urbanising Asia*. Miller, M., Douglass, M. (eds). Springer, Singapore.pp. 13-45.
- Dzigbede, K.D., Gehl, S.B. and Willoughby, K. (2020). Disaster Resiliency of U.S. Local Governments: Insights to Strengthen Local Response and Recovery from the COVID-19 Pandemic. *Public Admin Rev*, 80: 634-643. <https://doi.org/10.1111/puar.13249>.
- Erkek, S. (2024). Yerel Yönetimler Arası İş Birliği ve Afet Yönetimi: 6 Şubat 2023 Tarihli Depreme İlişkin Bir Örnek Olay İncelemesi. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 15(1), 176-191.
- Garschagen, M. (2016). Decentralizing urban disaster risk management in a centralized system? Agendas, actors and contentions in Vietnam, *Habitat International*, Volume 52, 43-49. <https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2015.08.030>.
- Ginsberg A. C., Blake J.S., and Patel K. (2020). Disaster Risk Reduction in Cities: Towards a New Normal. In: Chowdhoree, I., Ghani, S. (eds) *External Interventions for Disaster Risk Reduction. Advances in 21st Century Human Settlements*. Springer, Singapore. https://doi.org/10.1007/978-981-15-4948-9_7.
- Grabmaier, I., Bittner, S., Kainz, S., Barrado, C., Bagiyan, V., Bakunts, S., Zamora D. (2025). Enhancing community participation in Disaster Risk Management: Recommendations for an inclusive approach. *Open Research Europe*.
- Guggenheim, M. (2014). Introduction: Disasters as Politics – Politics as Disasters. *The Sociological Review*, 62(1_suppl), 1-16. <https://doi.org/10.1111/1467-954X.12121>.
- Gupta, A. K. (2018). Disaster Governance and Legal Systems in India. *Disaster Risk Governance in India and Cross Cutting Issues*. Indrajit–Pal and Rajib–Shaw (Editors), Springer, Singapore, 39-61.
- Güven, A., Kızılkaya, S. B. (2023). Afetlerde yerel yönetimlerin etkinliği üzerine bir değerlendirme. *Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1(2), 1-20.
- Hermansson, H. (2018). Challenges to Decentralization of Disaster Management in Turkey: The Role of Political-Administrative Context. *International Journal of Public Administration*, 42(5), 417–431.
- Imperiale A.J. and Vanclay F. (2020). Barriers to Enhancing Disaster Risk Reduction and Community Resilience: Evidence from the L'Aquila Disaster. *The Politics of Disaster Governance Vol 8, No 4*. 232-243.
- Ishiwatari, M. (2021). Institutional Coordination of Disaster Management: Engaging National and Local Governments in Japan. *Natural Hazards Review*, 22(1), 04020059. *of Disaster Risk Reduction*, Volume 24, 499-506.
- James, H. (2016). Post-Disaster Reconstruction Models: The Governance of Urban Disasters in China, Iran and Myanmar. In: Miller, M., Douglass, M. (eds) *Disaster Governance in Urbanising Asia*. Springer, Singapore, 237-263.
- Jon, I., and Reghezza-Zitt, M. (2019). Late Modernity to Postmodern? The Rise of Global Resilience and its Progressive Potentials for Local Disaster Planning (Seattle and Paris). *Planning Theory & Practice*, 21(1), 94–122. <https://doi.org/10.1080/14649357.2019.1692896>
- Jones, S., Manyena, B. Walsh S. (2015). *Disaster Risk Governance: Evolution and Influences*, Editor(s): John F. Shroder, Andrew E. Collins, Samantha Jones, Bernard Manyena, Janaka Jayawickrama, In *Hazards and Disasters Series Hazards, Risks, and Disasters in Society*, Academic Press, 45-61.

- Kaim, A., Kubbe, I. (2025). Who Is the Master of Disasters? A Comparative Analysis of COVID-19 Crisis Response and Resilience in Democracies, Hybrid Regimes, and Autocratic States. *Risk, Hazards & Crisis in Public Policy*, 16: e70004, 1-14. <https://doi.org/10.1002/rhc3.70004>.
- Kapucu, N. (2012). Disaster and emergency management systems in urban areas, *Cities*, Volume 29, Supplement 1, 2012, S41-S49.
- Kapucu, N., and Sadiq, A. (2016). Disaster Policies and Governance: Promoting Community Resilience. *Politics and Governance*, 4(4), 58-61. <https://doi.org/10.17645/pag.v4i4.829>.
- Keleş, R. (2016). *Yerinden Yönetim ve Siyaset*, 10.Baskı, Cem Yayınevi: Ankara.
- Kita, S.M. (2017). "Government Doesn't Have the Muscle": State, NGOs, Local Politics, and Disaster Risk Governance in Malawi. *Risk, Hazards & Crisis in Public Policy*, 8: 244-267.
- Koç, F. (2024). Afet Yönetiminde Eşgüdüm Kapasitesinin Görünümü: Türkiye Afet Müdahale Planı (Tamp). *Memleket Siyaset Yönetim*, 19(43), 661-686. <https://doi.org/10.56524/msydergi.1463239>.
- Krogh, A. H., Røiseland, A. (2024). "Urban Governance of Disaster Response Capacity: Institutional Models of Local Scalability" *Journal of Homeland Security and Emergency Management*, vol. 21, no. 1, 27-47.
- Kusumasari B, Alam Q, Siddiqui K (2010). "Resource capability for local government in managing disaster". *Disaster Prevention and Management: An International Journal*, Vol. 19 No. 4, 438-451.
- Küçükyavaş, T. (2024). Afetle mücadelede yerel yönetimlerin rolü ve etkisi: Japonya-Türkiye karşılaştırması. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 14 (Türkiye-Japonya İlişkileri 100. Yıl Özel Sayısı), 237-255.
- Lee, D. W. (2019). Local government's disaster management capacity and disaster resilience. *Local Government Studies*, 45(6), 803-82.
- Lu, X. Xue, L. (2016). Managing The Unexpected: Sense-Making In The Chinese Emergency Management System. *Public Administration* 94: 414-429. <https://doi.org/10.1111/padm.12261>.
- Lu, Y., Li, Y. (2020). Cross-sector collaboration in times of crisis: findings from a study of the Funing tornado in China. *Local Government Studies*, 46(3), 459-482. <https://doi.org/10.1080/03003930.2019.1677626>. Published online: 16 Oct 2019.
- Malalgoda, C., Amaratunga, D. (2015). A disaster resilient built environment in urban cities: The need to empower local governments. *International Journal of Disaster Resilience in the Built Environment*, 6(1), 102-116. ISSN 1759-5916.
- Malalgoda, C., Amaratunga, D., and Pathirage, C. (2010). Role of the local governments in disaster risk reduction. In *COBRA 2010: Construction, Building and Real Estate Research Conference of the Royal Institution of Chartered Surveyors*.
- Mertens, K., Bwambale, B., and Delima, G. (2022). Politicizing disaster governance: Can a board game stimulate discussions around disasters as matters of concern? *Environment and Planning E: Nature and Space*, 6(1), 514-536.
- Mitchell, J. K. (2015) *Governance of Megacity Disaster Risks: Confronting the Contradictions*. In: Fra.Paleo, U. (eds) *Risk Governance*. Springer, Dordrecht.
- Mukherji, A., Ganapati, N. E. Manandhar B. (2021). Panacea or problem: New governance structures for disaster recovery, *International Journal of Disaster Risk Reduction*, Vol. 52, 1-10.
- Ner, N. T., Okyere, S.A., Abunyewah, M., Kita, M. (2022). Integrating resilience attributes into local disaster management plans in Metro Manila: strengths, weaknesses, and gaps, *Progress in Disaster Science*, Vol 16, 1-14. <https://doi.org/10.1016/j.pdisas.2022.100249>.

- Okunola, O. H. (2025). Exploring multi-level governance arrangements in disaster recovery: A study of Lagos, Nigeria, *International Journal of Disaster Risk Reduction*, Volume 118. <https://doi.org/10.1016/j.ijdrr.2025.105254>.
- Olson, R. S. (2000). Toward a Politics of Disaster: Losses, Values, Agendas, and Blame. *International Journal of Mass Emergencies & Disasters*, 18(2), 265-287.
- Öçal, E. U. (2024). Türkiye’de Deprem Afet Yönetimi ve Belediyeler. *Memleket Siyaset Yönetim*, 19(43), 735-770. <https://doi.org/10.56524/msydergi.1478274>.
- Pal I., Shaw R. (2018). Disaster Governance and Its Relevance. *Disaster Risk Governance in India and Cross Cutting Issues*. Editor: Indrajit–Pal, Rajib–Shaw. Springer, Singapore, 3-23.
- Pitidis, Vangelis Jon Coaffee (2020). Catalysing governance transformations through urban resilience implementation: The case of Thessaloniki, Greece, *Cities*, Volume 107. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2020.102934>.
- Putra, D. I., and Matsuyuki, M. (2020). The disaster-management capabilities of local governments: a case study in Indonesia. *Journal of Disaster Research*, 15(4), 471-480.
- Sakamoto, M. (2014). Crisis Management in Japan: Lessons from the Great Hanshin-Awaji Earthquake of 1995 and the Great East Japan Earthquake of 2011. *Crisis and Emergency Management*, Edited by Ali Farazmand Theory and Practice.
- Sapountzaki, K and Dandoulaki M. (2006). Coping with Seismic Risk in Greece: The Traditional Merits of the System and the Challenges of the Future. *Natural Hazards and Spatial Planning in Europe*. Dortmund: Armonia.
- Sawalha, I. H (2025). Community-driven disaster management: A case from the Middle East, *Community Development*, DOI: 10.1080/15575330.2024.2448679, 1-24.
- Schneider, S. K. (2018). Governmental Response to Disasters: Key Attributes, Expectations, and Implications, *Handbooks of Sociology and Social Research* Editor: Havidán Rodríguez, William Donner, Joseph E. Trainor, Springer, Second Edition, USA, 551-569.
- Serene Ng (2016). Governance beyond the government: Responding to a reactionary flood governance regime in Ayutthaya, Thailand, *Habitat International*, Volume 52, 11-19. <https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2015.08.029>.
- Sezer, Ö., ve Tozbey, Ş. (2023). Türkiye’de Afet Yönetiminin Merkezi ve Yerel Düzeyde Örgütlenmesi Üzerine Bir Değerlendirme. *Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 8(1), 79-102. <https://izlik.org/JA95TW95LU>.
- Shaw R, Goda K. (2004). From disaster to sustainable civil society: the Kobe experience. *Disasters*, 28(1), 16-40.
- Skrimizea, E., Bakema, M., McCann, P., Parra C. (2021). Disaster governance and institutional dynamics in times of social-ecological change: Insights from New Zealand, the Netherlands and Greece, *Applied Geography*, Vol. 136. <https://doi.org/10.1016/j.apgeog.2021.102578>.
- Srikandini, A. G., Voorst, R. v., and Hilhorst, D. (2018). Disaster Risk Governance in Indonesia and Myanmar: The Practice of Co-Governance. *Politics and Governance*, 6(3), 180-189.
- Şahin, A. U. (2020). “Afet Yönetimi ve Planlaması Perspektifinden Türkiye Afet Müdahale Planının Değerlendirilmesi”, *Dirençlilik Dergisi*, 4 (1), 129-158.
- Theodora, Y. (2020). Natural hazards: key concerns for setting up an effective disaster management plan in Greece. *Euro-Mediterr J Environ Integr* 5, 38. <https://doi.org/10.1007/s41207-020-00174-y>.
- Thompson, D. D. P. (2020). *Disaster Risk Governance Four Cases from Developing Countries*, Routledge: New York.
- Tierney, K. (2012). Disaster governance: Social, political and economic dimensions, *Annual Review of Environment and Resources*, 37 (1) (2012). 341-363.
- Topno, P. N. (2018). Multi-stakeholder Support in Disaster Risk Governance in India. *Disaster Risk Governance in India and Cross Cutting Issues*. Editor. Indrajit Pal, Rajib Shaw, 127.142.

United Nations Office for Disaster Risk Reduction (UNDRR), Hyogo Framework for Action 2005-2015: Building the Resilience of Nations and Communities to Disasters.

Venugopal, R., Yasir, S. (2017). The politics of natural disasters in protracted conflict: the 2014 flood in Kashmir. *Oxford Development Studies*, 45(4), 424–442.

Vij, S. (2023). Polycentric disaster governance in a federalising Nepal: interplay between people, bureaucracy and political leadership. *Policy Sci* 56, 755–776.

Voorst, R. (2016). Formal and informal flood governance in Jakarta, Indonesia, *Habitat International*, Vol.52, 5-10. <https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2015.08.023>.

Walch, C. (2018). Adaptive governance in the developing world: disaster risk reduction in the State of Odisha, India. *Climate and Development*, 11(3), 238–252. <https://doi.org/10.1080/17565529.2018.1442794>.

Zhang, J., Fung, F., Johnson, K. J. and Sattar, S. (2022). Review of Seismic Risk Mitigation Policies in Earthquake-Prone Countries: Lessons for Earthquake Resilience in the United States, *Journal of Earthquake Engineering*, 26:12, 6208-6235, DOI: 10.1080/13632469.2021.1911889.

Zhang, Q. Hu, Y. Lu, Q. (2016). Is It Possible to Integrate Disaster Governance into Urbanization? Evidence from Chinese Townships Hit by 2008 Wenchuan Earthquake and 2013 Lushan Earthquake, *Disaster Governance in Urbanising Asia*.

Zuidema, C., de Roo, G. (2015). Making Sense of Decentralization: Coping with the Complexities of the Urban Environment. In: Fra.Paleo, U. (eds) *Risk Governance*. Springer, Dordrecht.

Zurita, M. L., Cook, B., Harms, L., and March, A. (2015). Towards New Disaster Governance: Subsidiarity as a Critical Tool. *Env. Pol. Gov.*, 25: 386–398. doi: 10.1002/eet.1681.

Zurita, M.L., Cook, B., Thomsen, D.C., Munro, P.G., Smith, T.F. and Gallina, J. (2018). Living with disasters: social capital for disaster governance. *Disasters*, 42: 571-589.